

Analiza učinaka predstečajnih postupaka kod vjerovnika i dužnika

Zlatic, Barbara

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:211:531798>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported/Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-30**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Barbara Zlatić

**ANALIZA UČINAKA PREDSTEČAJNOG
POSTUPKA KOD VJEROVNIKA I DUŽNIKA**

DIPLOMSKI RAD

Varaždin, 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Barbara Zlatić

Matični broj: 43719/15-R

Studij: Ekonomika poduzetništva

ANALIZA UČINAKA PREDSTEČAJNOG POSTUPKA KOD VJEROVNIKA I DUŽNIKA

Mentorica

dr.sc. Suzana Keglević Kozjak

Varaždin, 2020.

Barbara Zlatić

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada. Za bilo kakve netočnosti u činjenicama ili rasuđivanju preuzimam punu odgovornost.

Autor/Autorica potvrdio/potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

SAŽETAK

Tema ovog diplomskog rada je analiza učinaka predstečajnih postupaka kod vjerovnika i dužnika. Predstečajni postupak omogućava dužnicima likvidno poslovanje koje je jedino i prihvatljivo za nesmetano djelovanje u poduzeću. Isto tako, predstečajnim postupkom želi se omogućiti poduzetnicima održivo poslovanje bez značajnih problema i stagniranja. Održivost u poslovanju je posljedica poboljšanja pojedinih čimbenika unutar poduzeća. Poboljšanja poslovanja proizlaze iz učinaka predstečajnog postupka koja su povoljnija za dužnike, a manje povoljnija za vjerovnike. U teorijskom dijelu rada razrađuje se Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi i Stečajni zakon, odnosno zadnje izmjene i dopune navedenih zakona. U praktičnom dijelu rada elaborira se stanje poslovanja kod vjerovnika i dužnika izabranog poduzeća. Isto tako, analiziraju se odabrani godišnji financijski izvještaji, bilanca i račun dobiti i gubitka. Osim, financijskih izvještaja sagledava se uspješnost, ali i sigurnost poslovanja vjerovnika i dužnika.

Ključne riječi: financijski pokazatelji, predstečajni postupak, poduzeće u predstečaju, Stečajni zakon

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. METODE I TEHNIKE RADA	3
3. ZAKONODAVNI OKVIR PREDSTEČAJNOG POSTUPKA	6
3.1. Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.....	6
3.2. Stečajni zakon	10
4. TEORIJSKE POSTAVKE PREDSTEČAJNOG POSTUPKA	12
4.1. Raspolaganje tražbinama u predstečajnom postupku	12
4.2. Računovodstveno evidentiranje u predstečajnom postupku kod poduzeća dužnik	14
4.3. Računovodstveno evidentiranje u predstečajnom postupku kod poduzeća vjerovnika	15
5. ANALIZA KVALITETE POSLOVANJA ODABRANOG PODUZEĆA DUŽNIKA U PREDSTEČAJNOM POSTUPKU	17
5.1. Plan financijskog i operativnog restrukturiranja Varteks d.d.-a	17
5.2. Dužnik Varteks d.d. u predstečajnom postupku	19
5.2.1. Profil poduzeća	19
5.2.2. Analiza poslovanja u predstečajnom postupku	20
5.2.3. Učinci predstečajnog postupka.....	24
6. ANALIZA KVALITETE POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA VJEROVNIKA U PREDSTEČAJNOM POSTUPKU	26
6.1. Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi.....	26
6.2. Uzorak istraživanja	27
6.3. Manateks d.o.o.	27
6.4. Jacquard d.o.o.....	33
6.5. Tekstilpromet d.d.....	39
7. Rezultati istraživanja.....	44
7.1. Utjecaj predstečajnog postupka na kvalitetu poslovanja odabranog poduzeća dužnika u postupku	44
7.2. Utjecaj predstečajnog postupka na kvalitetu poslovanja odabranih poduzeća vjerovnika u postupku	45
8. ZAKLJUČAK.....	47

LITERATURA.....	49
POPIS TABLICA.....	51
POPIS GRAFIKONA	52

1. UVOD

Predmet ovog diplomskog rada je analiza učinaka predstečajnih postupaka kod vjerovnika i dužnika. Predstečajni postupak ima posljedice i za dužnika i za vjerovnika. Međutim, posljedice su najčešće povoljnije za dužnika nego za vjerovnika. Postupak predstečaja zahtijeva otvaranje prijedloga za pokretanje samog postupka što je odabrano poduzeće Varteks d.d. i učinilo. Samim činom utječe se na poslovanje, ne samo poduzeća, već i svih njegovih poslovnih partnera. U radu se detaljnije elaborira značenje predstečaja te se putem zakonodavnog okvira nastoje utvrditi ključne stavke u samom postupku. Poduzeća ulaze u postupak predstečaja kako bi izbjegla postupak stečaja i pokušala spasiti svoje poslovanje. S vremenom, u poduzećima se javljaju problemi koji u početku ne utječu bitno na poslovanje. Međutim, ako su problemi koji se javljaju češći tada se poslovanje dovodi u kriznu situaciju. Upravo se takva krizna situacija želi izbjeći. Krizna situacija znači da poduzeće postaje nelikvidno ili možda i nesolventno čemu znatno doprinose problemi s plaćanjem obveza poduzeća. Naime, poduzeće više nije u mogućnosti na vrijeme podmirivati svoje obveze pa iz tog razloga postaje financijski nestabilno te posljedice koje se javljaju su problemi u poslovanju s kupcima, dobavljačima kao poslovnim partnerima, ali javljaju se problemi i sa zaposlenicima samog poduzeća kojima se treba isplatiti njihova plaća. Osim ne podmirivanja obveza, u poduzeću nastaju poteškoće zbog nenaplaćenih tražbina koje također znatno mogu doprinijeti financijskoj nestabilnosti poslovanja.

Temeljem poslovanja vjerovnika i dužnika odabranog poduzeća izvršiti će se analiza učinaka predstečajnih postupaka. Odabrana poduzeća koja čine uzorak istraživanja u radu su poduzeće Varteks d.d. kao dužnik predstečajnog postupka i njegovi vjerovnici: Manateks d.o.o., Jacquard d.o.o. te Tekstilpromet d.d. Putem analize predstečajnih postupaka želi se otkriti što se dogodilo s poslovanjem vjerovnika i dužnika kao i što se promijenilo u njihovom poslovanju te zbog kojih je razloga dovelo do tih promjena. Varteks d.d. je poduzeće koje je pokrenulo predstečajni postupak prema pravilima i odredbama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi i kao takvo vodi poslovanje sukladno tom zakonu. Poduzeća Manateks d.o.o., Jacquard d.o.o. te Tekstilpromet d.d. koja predstavljaju stranu vjerovnika u predstečajnom postupku analiziraju se u vremenskom razdoblju od 2012. godine do 2018. godine. Promatranjem njihovih financijskih izvještaja želi se uočiti kakav je utjecaj predstečajnog postupka na njihovo poslovanje. Iako su najveći vjerovnici poduzeća Varteks d.d. država Republika Hrvatska i financijske institucije oni u ovom radu neće biti analizirani zbog njihovih posebnosti koje ograničavaju provedbu financijske analize te su zbog tog razloga izabrana trgovačka društva.

Temeljem ovog istraživačkog rada analiziraju se učinci predstečajnog postupka kod vjerovnika i dužnika. Istraživački rad je organiziran u sedam cjelina. Prva cjelina je uvodna riječ o samoj temi rada te se naglašava što je predmet i cilj ovog rada. Druga cjelina se odnosi na metode i tehnike rada pomoću kojih se detaljno analiziraju učinci predstečajnog postupka. Temeljem metoda i tehnika pobliže se opisuje poslovanje svakog vjerovnika kao i dužnika kako bi se mogli donesti konkretni zaključci učinka postupka predstečaja. Osim toga, ova cjelina sadrži postavljena istraživačka pitanja kao i postavljene istraživačke hipoteze gdje se putem analize želi dati odgovor na postavljena pitanja te potvrditi istinitost postavljenih tvrdnji. Treća cjelina prikazuje zakonodavni okvir predstečajnog postupka. U zakonodavnom okviru pobliže se objašnjava sam postupak predstečaja. Postupak predstečaja detaljno se analizira Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi te Stečajnim zakonom. U navedenim zakonima ističe se pojam predstečaja, odnos vjerovnika i dužnika te postupanje tražbinama. U četvrtoj cjelini analizira se postupak raspolaganja tražbinama vjerovnika te se prikazuje računovodstveno evidentiranje u predstečajnom postupku kod poduzeća dužnika i poduzeća vjerovnika, odnosno koja su pravila prilikom knjiženja. Peta cjelina je cjelina koja obuhvaća analizu kvalitete poslovanja dužnika u predstečajnom postupku. Naime, cjelina započinje planom financijskog i operativnog restrukturiranja poduzeća dužnika. Zatim se daje pregled profila poduzeća i analizira se poslovanje u predstečajnom postupku nakon čega se dolazi do učinaka postupka. Šesta cjelina odnosi se na analizu kvalitete poslovanja odabranih poduzeća vjerovnika u predstečajnom postupku gdje se prvotno prikazuju zbirni podaci iz sustava predstečajnih nagodbi prema podacima Financijske agencije te slijedi prikaz uzorka poduzeća i detaljna analiza poslovanja odabranih poduzeća. U navedenoj analizi dubinski se istražuju financijski izvještaji i promjene u financijskim izvještajima. Također, uz analizu se ocjenjuje sigurnost i uspješnost poslovanja poduzeća iz uzorka. Sedma cjelina obuhvaća rezultate istraživanja te se u navedenoj cjelini opisuje utjecaj predstečajnog postupka na kvalitetu poslovanja kod poduzeća dužnika, ali i kod poduzeća vjerovnika u postupku. Posljednja cjelina rada donosi zaključna razmatranja i zaključke provedene analize.

2. METODE I TEHNIKE RADA

Diplomski rad zahtijeva primjenu određenih metoda i tehnika rada u svrhu kvalitetno napisanog rada. Znanstvene metode pridonose detaljnoj analizi istraživanja učinaka predstečajnog postupka na poslovanje vjerovnika i dužnika jednog od prvih poduzeća koje je pokrenulo predstečajni postupak prema zadnjim novijim donesenim zakonskim odredbama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.

U ovom diplomskom radu koristi se metoda analize kako bi se određeni složeni pojmovi, sadržaji ovog rada prikazali na nešto jednostavniji način. Naime, iz Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi te Zakona o stečaju pojednostavljuju se pojedini izrazi koji se nalaze u radu kako bi se što lakše mogao razumjeti kontekst rada. "*Osim metode analize, u radu se koristi i metoda deskripcije koja omogućuje opisivanje procesa ili predmeta kao i veza i odnosa između opisanog procesa ili predmeta*" (Zelenika, 2000., str.327-339). Nadalje, metoda komparacije je također znanstvena metoda koja se koristi u istraživanju te se vodi spoznajama na temelju analize strukture pojava na način da uspoređuje svojstva tih pojava. Osim navedenih metoda, koristi se i metoda kvantitativne analize kao analiza prema znanstvenom području ekonomiji. Navedena metoda opisuje ekonomske pojave na način da se one interpretiraju te se dobiveni rezultati međusobno objašnjavaju (Žugaj, M., 1979., str.123.).

Diplomski rad opisuje poslovanje Varteks d.d.-a kao dužnika u predstečajnom postupku i njihovih većih vjerovnika koja pripadaju trgovačkim društvima. Poslovanje odabranih vjerovnika i dužnika razmotriti će se analizom njihove sigurnosti i uspješnosti poslovanja, odnosno prikazati će se financijskim pokazateljima. Financijski pokazatelji se dijele u dvije skupine, tj. prema dva kriterija. Pa tako postoje pokazatelji koji ukazuju na sigurnost poslovanja i pokazatelji koji pokazuju uspješnost poslovanja. Sigurnost poslovanja se ogleda u pokazateljima likvidnosti i zaduženosti, dok se uspješnost poslovanja ogleda u pokazateljima profitabilnosti i ekonomičnosti. Pokazatelji aktivnosti su pokazatelji kojima se može ocijeniti i sigurnost i uspješnost poslovanja. Naime, svaki od pokazatelja obuhvaća više pokazatelja, a za potrebe analize rada odabrani su najučestaliji koji će se prikazati u praktičnom dijelu rada. Sigurnost poslovanja potvrditi će se koeficijentom tekuće likvidnosti za ocjenu likvidnosti poslovanja koji u odnos stavlja kratkotrajna imovinu i kratkoročne obveze te koeficijentom zaduženosti za ocjenu zaduženosti poslovanja koji u odnos dovodi obveze i imovinu poduzeća. Uspješnost poslovanja iskazati će se ekonomičnošću ukupnog poslovanja kojom se u odnos stavljaju ukupni prihodi i ukupni rashodi kako bi se dala ocjena za uspješnost te bruto maržom profita koja mjeri profitabilnost poslovanja odnosom bruto

dobiti ili dobiti prije oporezivanja i ukupnih prihoda. Zajedničkim pokazateljem, pokazateljem aktivnosti, dati će se ocjena sigurnosti i uspješnosti i to koeficijentom obrtaja potraživanja koji ukazuje na odnos poslovnih prihoda koje poduzeće ostvaruje i potraživanja od kupaca kako bi se prikazala aktivnost poduzeća. Analiza poslovanja vjerovnika olakšana je uvidom u godišnje financijske izvještaje poduzeća za promatrano razdoblje. Uvidom u izvještaje moguće je izračunati i prikazati prethodno navedene i objašnjene financijske pokazatelje. Osim godišnjih financijskih izvještaja, provedbi analize pridonose i ostali podaci i informacije prikupljeni putem sekundarnih izvora.

Zbog prisutne nelikvidnosti i/ili insolventnosti u poslovanju poduzeća javlja se sve veći broj onih poduzeća kojima prijeti završetak, a samim time i otpuštanje zaposlenika što izaziva poteškoće. Stupanjem na snagu Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi te Uredbe o izmjenama i dopunama ovog zakona, koje su prestale važiti te kasnije stupanjem na snagu Stečajnog zakona želi se omogućiti upravo suprotno, a to je opstanak poduzeća. Poduzećima se nastoji pružiti nova prilika koja znači da poduzeće treba mijenjati rukovodstvo te djelovati na način da zaštiti svoje poslovanje, a zajedno s time i svoje zaposlenike. Pružanjem druge prilike treba se postići funkcionalniji način rada kako bi se reducirao nepotrebn rizik prezaduženosti.

Postavljanjem hipoteza u istraživanju želi se dokazati ono što je definirano hipotezom, odnosno želi se dokazati tvrdnja ili pretpostavka. Prilikom definiranja hipoteza primjenjuje se deduktivni pristup, odnosno iz teorije nalazimo pretpostavke o određenoj pojavi koju ta teorija opisuje. Stoga, određenim čimbenicima definiraju se hipoteze. Kako bi se istraživanje moglo provesti potrebno je konstatirati varijable koje mogu biti zavisne i nezavisne varijable. Zavisna varijabla je pojava koja se želi izmjeriti u istraživanju, dok je nezavisna varijabla isto pojava, ali uz pomoć koje se opisuju zavisne varijable. Naime, važno je sagledati stanje prilikom unošenja nezavisne varijable te promatrati utječe li i kako utječe na zavisnu varijablu. Prije samog postavljanja hipoteza i formuliranja varijabli važno je formulirati i istraživačka pitanja. Naime, iz odnosa zavisnih i nezavisnih varijabli ističe se povezanost između njihovih obilježja te nakon utvrđivanja sigurne povezanosti varijabli u istraživanju se može fokusirati na pronalaženje uzročno-posljedične veze između varijabli (Sindik, 2014., str.9.-10.).

Analiziranjem poslovanja vjerovnika dužnika putem financijskih izvještaja nastoji se uočiti pojava posljedica učinaka predstečajne nagodbe te uvidjeti što je nagodba donijela u konačnici. S obzirom na to, glavni cilj je prikazati je li predstečajna nagodba mijenja nelikvidno i/ili insolventno poslovanje u likvidno i solventno te kako dužnik provodi i kako se pridržava mjera Plana restrukturiranja u samom provođenju. Mjere iz Plana restrukturiranja trebaju pomoći vjerovnicima da naplate svoja potraživanja i da im se omogući nesmetano

poslovanje. Osim glavnog cilja želi se prikazati iskustvo i odgovornost i od strane dužnika i od strane vjerovnika te cilj je procijeniti učinke postupka predstečaja.

Postavljanjem istraživačkog pitanja želi se analizirati i potvrditi teza o predstečajnoj nagodbi i njezinom učinku. U istraživanju se postavljaju dva istraživačka pitanja koja slijede:

Istraživačko pitanje 1.: Kakav je utjecaj predstečajnog postupka na kvalitetu poslovanja poduzeća Varteks d.d. koji je dužnik u postupku?

Istraživačko pitanje 2.: Kakav je utjecaj predstečajnog postupka na kvalitetu poslovanja odabranih poduzeća koja predstavljaju vjerovnike poduzeća Varteks d.d. u postupku?

Istraživanjem se želi dokazati istinitost slijedećih tvrdnji:

Hipoteza 1.: Predstečaj generira povećanje kvalitete poslovanja mjerene odabranim financijskim pokazateljima kod poduzeća Varteks d.d. koji predstavlja dužnika u postupku.

Hipoteza 2.: Predstečaj generira smanjenje kvalitete poslovanja mjerene odabranim financijskim pokazateljima kod vjerovnika poduzeća Varteks d.d. u postupku.

Prikupljenim podacima istražiti će se tvrdnje kod odabranih poduzeća, odnosno trgovačkih društava. Isto tako, otkriti će se je li predstečajni postupak donio pozitivne ili negativne učinke u poslovanju trgovačkih društava te jesu li poduzeća s obzirom na učinke postupka nastavila svoje poslovanje ili nisu.

3. ZAKONODAVNI OKVIR PREDSTEČAJNOG POSTUPKA

3.1. Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi

Stupanjem na snagu Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi 1.listopada 2012. godine uređuje se financijsko poslovanje poduzetnika, rokovi ispunjenja novčanih obveza i posljedice za kašnjenje u slučaju ne ispunjenja obveza te postupak predstečajne nagodbe (Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Narodne novine 144/12, 81/13).

Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi uređena su tijela u samom postupku, a to su Nagodbeno vijeće i Povjerenik predstečajne nagodbe. Nagodbeno vijeće se sastoji od predsjednika vijeća i tri člana koje imenuje ministar financija te vijeće vodi sami postupak. Povjerenik predstečajne nagodbe je osoba koju se postavlja kao povjerenika onda kada Nagodbeno vijeće utvrdi da su uvjeti za otvaranje postupka predstečaja zadovoljeni te povjerenika imenuje Nagodbeno vijeće (Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Narodne novine 144/12, 81/13).

Predstečajni postupak nastaje podnošenjem prijedloga za otvaranje predstečajnog postupka od strane dužnika ili od strane vjerovnika ako se dužnik s time usuglasi. Prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka mora sadržavati podatke o dužniku i podnositelju prijedloga te podatke o imovini i obvezama dužnika. Prijedlog s prethodno navedenim podacima se podnosi sudu. Važno je naglasiti da se prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka ne može povući te se objavljuje na stranici suda u definiranom roku. U slučaju da prijedlog za otvaranje nije potpun, sud može odbaciti prijedlog, a ako je prijedlog za otvaranje potpun i ukoliko su ispunjene sve pretpostavke, tada se postupak predstečaja nastavlja (Vodič kroz predstečajni postupak, 2015., str.6.-7.).

Predstečajni postupak podrazumijeva uređivanje odnosa između dviju strana, dužnika i vjerovnika, odnosno njihovih položaja. Predstečajni postupak nastoji ishoditi pozitivne učinke i za jednu stranu i za drugu stranu. U postupku predstečaja dužnik može biti pravna i fizička osoba. Dužnik kao pravna osoba je osoba nad kojom se može provesti postupak osim ako je propisano zakonom da se nad tom osobom ne može provesti stečajni postupak. Dok dužnik kao fizička osoba je osoba koja je porezni obveznik plaćanja poreza na dohodak jer obavlja određenu samostalnu djelatnost kao i osoba koja je obveznik plaćanja poreza na dobit. Druga strana u predstečajnom postupku, vjerovnik, je osoba koja posjeduje imovinskopravno

potraživanje prema dužniku u vrijeme otvaranja predstečajnog postupka (Vodič kroz predstečajni postupak, 2015., str.1.-2.).

Naime, prilikom pokretanja postupka predstečaja važno je naglasiti da dužnik može obavljati samo ona plaćanja koja se smatraju potrebnim kako bi se poslovanje moglo redovno provoditi. Plaćanja potrebna za redovno poslovanje su plaćanja za zaposlenike i tražbine prijašnjih zaposlenika dužnika koje su dospjele do otvaranja predstečajnog postupka, zatim otpremnine, tražbine po osnovi naknade štete za ozljede na radu ili teže bolesti te ostala materijalna prava zaposlenika, te plaćanja za troškove koji proizlaze iz provođenja postupka predstečaja i ostala plaćanja (Vodič kroz predstečajni postupak, 2015., str.5.).

Osim obavljanja plaćanja za redovno poslovanje, dužniku se želi omogućiti da postupkom predstečaja vrati poslovanje na "ono staro" poslovanje, a to je stanje likvidnosti i solventnosti. Prethodno navedeno zapravo znači da predstečajni postupak želi omogućiti dužniku, koji je postao nelikvidan i/ili insolventan, da postane likvidan i solventan uz financijsko restrukturiranje uz pomoć čega će se stvoriti povoljniji uvjeti za namiru tražbina vjerovnika (Čuveljak, 2013., str.27.-28.)

Prema Zakonu, nelikvidnost nastaje kada poduzetnik ne može ispuniti novčane obveze u rokovima njihova dospjeća. Smatra se da je poduzetnik postao nelikvidan ako 60 dana kasni s ispunjenjem jedne ili više obveza vjerovnicima, a čija visina u ukupnom iznosu čini više od 20% od iznosa svojih obveza objavljenih u godišnjem izvješću za prethodnu godinu te ako više od 30 dana kasni sa isplatom plaća za radnike u visini ugovorene plaće te plaćanjem pripadajućih poreza i doprinosa koje mora obračunati i uplatiti zajedno s plaćom (Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Narodne novine 144/12, 81/13).

Prema Zakonu, insolventnost nastaje kada poduzetnik postane nesposoban za plaćanje ili postane prezadužen. Poduzetnik je prezadužen ako vrijednost njegove imovine ne pokriva postojeće obveze te ako poduzetnik nastavkom poslovanja ne može uredno ispunjavati svoje obveze po dospjeću. Također, smatra se da poduzeće nije prezaduženo ako je jedan od njegovih članova fizička osoba koja solidarno odgovara za njegove obveze. Sukladno nesposobnosti plaćanja, dužnik je dužan bez odgađanja najkasnije 21 dan od nastanka insolventnosti pokrenuti postupak predstečajne nagodbe (Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Narodne novine 144/12, 81/13).

Naime, navedena dužnikova nelikvidnost i/ili insolventnost znači da je u poslovanju dužnika došlo do nedostatka tekućih sredstava za podmirenje obveza, dok insolventnost znači ugroženo financijsko stanje dužnika do kojeg je došlo zbog prezaduženosti u

poslovanju. Sve to dovodi do nedjelotvornosti u gospodarstvu (Moj bankar.hr, insolventnost, nelikvidnost).

Podnošenjem prijedloga za otvaranje postupka predstečajne nagodbe želi se pomoći dužnicima u poslovanju. Predstečajni postupak provodi se s ciljem financijskog restrukturiranja što treba dovesti do likvidnog poslovanja. Restrukturiranje se provodi planom restrukturiranja gdje se nudi prilika nastavka djelatnosti i oživljavanje dužnika koji bi svoje obveze vjerovnicima isplatio iz dobiti poslovanja u roku trajanja restrukturiranja. Naime, restrukturiranje je prihvatljivija situacija nego likvidacija u stečaju. Kada je poduzeće u likvidaciji u stečaju tada nema opstanka društva, obavljanje djelatnosti se zaustavlja, a vrijednost imovine dužnika nije ista, već se umanjuje (Barišić i sur., 2012., str.96).

Postoje dvije vrste predstečajnog postupka, a to su redovni postupak i skraćeni postupak. Redovni postupak predstečajne nagodbe provodi u slučaju kada dužnici zapošljavaju 30 ili više zaposlenika i/ili ako su ukupne obveze dužnika između 2.000.000,00 i 10.000.000,00 kuna. Međutim, postoji redovni postupak za dugovanja preko 10.000.000,00 kuna te se takav postupak provodi nad dužnicima čiji je ukupan iznos obveza iznad 10.000.000,00 kuna. Skraćeni postupak predstečajne nagodbe provodi se u slučaju kada su ukupne obveze dužnika manje od 2.000.000,00 kuna i kada dužnik ne zapošljava više od 30 zaposlenika (Porezna uprava, n.d., dokumenti predstečajne nagodbe).

Predstečajni postupak uvjetuje plan restrukturiranja te plan mora biti prihvaćen od strane vjerovnika. Osim vjerovnika koji su banke, dobavljači, kupci i država, odnosno javni sektor, postoje i drugi dionici koji su obuhvaćeni planom restrukturiranja, a to su: vlasnici društva, uprava/menadžment i zaposlenici. U većini slučajeva vlasnici poduzeća su ujedno i članovi uprave te u tom slučaju ne bi trebalo dolaziti do sukoba interesa. Međutim, može doći do suprotstavljenih strana prilikom dolaska i provođenja mjera za rješavanje kritične situacije. Smisljeno rješenje je dokapitalizacija, odnosno članovi bi trebali izvršiti uplate privatnog novca u kapitalne pričuve jer zbog već postojeće zaduženosti poduzeće nije u poziciji za dobivanje kredita. Uplatom novca u kapitalne privuče omogućuje se da poduzeće ne propadne do kraja, odnosno da ne ode u stečaj. Može se dogoditi da neki od članova poduzeća ne žele sudjelovati u kapitalnim pričuvama, a to je posljedica toga da članovi više nisu lojalni niti imaju što izgubiti te iz tog razloga nisu niti voljni prihvatiti plan restrukturiranja. Nadalje, uprava je najvažnija u rješavanju krizne situacije i stoga uprava ima središnju ulogu u restrukturiranju. Uprava mora detaljno promatrati i analizirati uzroke koji su doveli poduzeće u kriznu situaciju kako bi se dovele prave mjere za rješavanje navedene situacije. Mjere mogu biti kratkoročne, ali i dugoročne kako bi se povećala profitabilnost poduzeća. Osim profitabilnosti, jačanje prodaje i optimalna struktura poduzeća su vrlo važna djelovanja u

restrukturiranju. Konačno, zaposlenici društva kao važan čimbenik u restrukturiranju, žele zadržati svoja radna mjesta i svoje plaće. No ipak, restrukturiranje može zahtijevati smanjenje radnih mjesta što dovodi do otpuštanja zaposlenika ili čak premještanja zaposlenika. Također, može doći do skraćivanja ili produljivanja radnog vremena, odricanja određenih prava i slično. Upravo zbog toga pregovori sa zaposlenicima moraju imati za cilj otklanjanje štetnih posljedica kako bi se mjere uprave mogle objektivno provoditi i kako bi se poduzeće izvelo iz krizne situacije (Brkanić, 2019., str.139.141.).

Osim poteškoća koje se javljaju u vezi s internim dionicima, javljaju se problemi i s vanjskim dionicima. Banke kao takve mogu omogućiti poduzeću nastavak financiranja njegovog poslovanja, ali poduzeće mora banci na neki način jamčiti da će financijska sredstva umanjiti kriznu situaciju i možda poduzeće izvući iz te situacije. Naime, krizna situacija znači da u poslovanju dolazi do ostvarivanja gubitaka što znatno utječe na smanjenje kreditne sposobnosti poduzeća, a poduzeću je prijeko potreban kredit. Ukoliko poduzeće može ponuditi dobro jamstvo, tada još postoji mogućnost za dobivanje kredita. Banka će u restrukturiranju sudjelovati samo onda kada se pokažu dobri izgledi za bolje poslovanje. Nadalje, za opstanak poduzeća važni su i dobavljači jer svojim isporukama prema poduzeću omogućuju da poduzeće provodi svoje poslovanje. Ako je dužnik u prevelikom dugu, dobavljači se neće "igrati" s time jer na taj način će doći do ugrožavanja i tog dobavljača. Jedino ako poduzeće ima izgleda za opstanak tada dobavljači mogu poduzeću/dužniku (kao svom kupcu) produljiti rok plaćanja, otpisati dio tražbina, ponuditi pretvaranje tražbina u udjele ili dovesti kupca u stečaj. Dobavljač će se odlučiti za onaj pothvat koji neće učiniti veliku štetu njemu samome, a da s druge strane pomogne dužniku. Konačno, situacija predstečaja nije povoljna niti za kupce. Kupci žele imati sigurnog dobavljača (poduzeće/dužnik) koji će omogućiti nesmetanu isporuku roba ili usluga kako bi se održalo stabilno stanje. Naime, može se dogoditi da kupac dobije svoju isporuku, ali da kupac kasni s plaćanjem svojih obveza. Kašnjenje u plaćanju dospjelih obveza dovodi do krizne situacije kod poduzeća/dužnika što također nije poželjno pogotovo ako je riječ o kupci koji je ključan za poslovanje dužnika (Brkanić, 2019., str.141.-142.).

3.2. Stečajni zakon

Stečajni zakon je na snazi od 1. rujna 2015. godine te provođenjem navedenog zakona nastupile su nove izmjene u provođenju predstečajnog postupka i nove odredbe iz Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Baran i sur., 2015., str. 5). Izmjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi odnose se na tijela predstečajnog postupka, na samo provođenje predstečajnog postupka, otvaranje postupka, utvrđivanje tražbina, raspravljanje i glasovanje o planu restrukturiranja, zatim izmjene vezane za obustavu predstečaja te pravne posljedice otvaranja predstečajnog postupka (Stečajni zakon, Narodne novine 71/15).

Novi Stečajni zakon stupio je na snagu 2. studenog 2017. godine. Ovim zakonom uređene su pretpostavke za otvaranje predstečajnog postupka, pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka, stečajni plan, osobna uprava dužnika koji nije sposoban za plaćanje i pretpostavke i učinci oslobađanja dužnika od preostalih obveza (Stečajni zakon, Narodne novine 71/15). Izmjenama Stečajnog zakon želi se potaknuti dužnike na otvaranje prijedloga za predstečajni postupak kako bi dužnik održao svoje poslovanje. U tom kontekstu, dužniku se propisuju rokovi za poduzimanje radnji u pokrenutom postupku, a tim radnjama se olakšava pokretanje samog postupka predstečaja na način da je smanjena količina isprava koje treba dostaviti uz prijedlog, produljeni su rokovi za prijavu tražbina od strane vjerovnika. Isto tako, produljeni su rokovi za očitovanje o prijavljenim tražbinama od strane dužnika i povjerenika, produljen i rok u kojem vjerovnici mogu, ako to žele, osporiti tražbine. Nadalje, vrijeme trajanja postupka predstečaja je produljeno te je smanjen broj razloga za obustavu postupka (Vuk, J., 2017., str.259.).

Naime, donesene su i izmjene što se tiče plana restrukturiranja kao glavnog dokumenta u cijelom predstečajnom postupku. Dužnik mora u roku od 21 dan od dana dostave odluke suda dostaviti sudu plan restrukturiranja ukoliko u prethodno predanom planu nisu bile obuhvaćene sve tražbine. Osim toga, dužnik, uz suglasnost vjerovnika, može preuzeti novo zaduživanje kako bi se mogao privremeno financirati i da bi osigurao kontinuitet poslovanja tijekom samog postupka. Međutim, prethodno navedeno novo zaduženje se može ostvariti samo ako zajedno s vjerovnikom postoji više od dvije trećine pravomoćno utvrđenih tražbina (Vuk, 2017., str.261.).

Prema Stečajnom zakonu predstečajni postupak otvara sud i to u slučaju kada postoji nesposobnost poduzeća/dužnika u plaćanju, odnosno u tom slučaju poduzeće svoje obveze ne može ispuniti po dospelosti. Sve je to povezano sa blokadom računa dužnika jer se smatra da poduzeće nije sposobno za plaćanje. Postoje pravne posljedice otvaranje predstečajnog

postupka, a to su kako je već bilo spomenuto, da dužnik može obavljati plaćanja koja su nužna za poslovanje i ispunjavati obveze ako postoje nova zaduženja, a postoje. Isto tako, dužnik smije poduzimati pravne poslove samo ako je to prethodno odobreno od strane povjerenika ili suda. Naime, nakon otvorenog prijedloga predstečajnog postupka dužnik ne smije ispunjavati obveze nastale i dospjele prije otvaranja postupka predstečaja, osim obveza iz čl. 29. St. 2. Stečajnog zakona (Bićanić, 2019., str.49.).

Kako je već istaknuto, neodgovarajuće vođenje poslovanja poduzeća i nesposobnost plaćanja dovodi do restrukturiranja poduzeća, odnosno do postupka predstečaja. Predstečajni postupak se uređuje ovim zakonom, Stečajnim zakonom, na način da se omogući dužniku da u određenom vremenskom razdoblju nastavi poslovati kako bi izbjegao stečaj. "Izbjegavanje" stečaja je idealni izlaz za dužnika ako se ono vodi planom restrukturiranja. U tom pogledu, restrukturiranje poduzeća znači da čitavo poduzeće postane svjesno o situaciji te da najviši prioritet mora biti pozornost koja je usmjerena na poduzeće kako bi se uklonile slabosti poslovanja i kako se ne bi dopustilo da poslovanje dođe u još kritičniju situaciju. Međutim, što ako čitavo poduzeće, uprava i članovi poduzeća, ne mogu savladati kriznu situaciju? Tada je prekasno za provođenje plana restrukturiranja jer u tom slučaju poduzeće je prezaduženo te zbog blokada računa, koje su nerješive, poduzeće ne može normalno nastaviti poslovanje (Brkanić, 2019., str.137.).

4. TEORIJSKE POSTAVKE PREDSTEČAJNOG POSTUPKA

4.1. Raspolaganje tražbinama u predstečajnom postupku

Izmjene uvjeta i načina raspolaganja tražbinama u predstečajnom postupku stupile su na snagu 28. svibnja 2016. godine. O postupcima raspolaganja odlučuje ministar financija na prijedlog Savjetodavnog vijeća Ministarstva financija. Postoji postupak raspolaganja tražbinama za obveze dužnika koje ne prelaze iznos od 10.000.000,00 kuna i postupak raspolaganja tražbinama za obveze dužnika koje prelaze navedeni iznos.

Raspolaganje tražbinama s obzirom na ukupnu vrijednost predmeta, tj. ukupnih obveza dužnika, ukazuje na neke razlike u samom postupku koje se mogu vidjeti iz Tablice 1. Međutim, postoje i sličnosti u samom postupku. Članovi vijeća moraju biti hrvatski državljani, zaposlenici tijela državne uprave koji su završili preddiplomski, diplomski studij ili integrirani preddiplomski, diplomski studij ili sveučilišni diplomski studij. Također, moraju imati 5 godina radnog iskustva u pravnoj ili ekonomskoj struci (Kaleb, 2017., str.83.).

Tablica 1. Razlike u postupku vrijednosti predmeta

Razlike u postupku vrijednosti predmeta		
	Ukupne obveze dužnika ispod 10.000.000,00 kuna	Ukupne obveze dužnika iznad 10.000.000,00 kuna
1)	Odluku o pravima poreznog tijela iz porezno dužničkog odnosa donosi čelnik poreznog tijela na prijedlog Savjetodavnog vijeća poreznog tijela	Odluku o pravima poreznog tijela iz porezno dužničkog odnosa donosi ministar financija na prijedlog Savjetodavnog vijeća Ministarstva financija
2)	Članove Savjetodavnog vijeća poreznog tijela odlukom imenuje čelnik poreznog tijela u kojem se imenuje devet stalnih članova	Članove Savjetodavnog vijeća Ministarstva financija odlukom imenuje čelnik ministar financija. U Savjetodavnom vijeću Ministarstva financija imenuje se devet stalnih članova
3)	Čelnik poreznog tijela odlukom iz reda stalnih članova Savjetodavnog vijeća poreznog tijela imenuje predsjednika Savjetodavnog vijeća poreznog tijela i njegova zamjenika	Odlukom ministar financija iz reda stalnih članova Savjetodavnog vijeća Ministarstva financija imenuje predsjednika Savjetodavnog vijeća Ministarstva financija i njegova zamjenika
4)	Predsjednik ili zamjenik predsjednika Savjetodavnog vijeća saziva sjednice vijeća i u ime vijeća potpisuje sva pismena koja su proizašla iz rada vijeća	Predsjednik ili zamjenik predsjednika Savjetodavnog vijeća Ministarstva financija saziva sjednice vijeća Ministarstva financija i u ime vijeća Ministarstva financija potpisuje sva pismena koja su proizašla iz rada vijeća Ministarstva financija
5)	Odlukom iz reda stalnih članova Savjetodavnog vijeća mogu se imenovati zamjenski članovi vijeća i pridruženi člнови koji će sudjelovati u radu vijeća kao ravnopravni članovi	Odlukom se mogu imenovati zamjenski članovi Savjetodavnog vijeća Ministarstva financija i članovi koji će sudjelovati u radu Savjetodavnog vijeća Ministarstva financija kao ravnopravni članovi

(Izvor: Kaleb, Z., (2017.), Raspolaganje tražbinama RH u predstečajnom i stečajnom postupku, Pravo i porezi, ožujak, str.83.-84.)

Prema Zakonu o obveznim odnosima reguliran je rok plaćanja ugovorne novčane obveze koju dužnik mora ispuniti. Ukoliko dužnik ne izvrši svoje ispunjenje obveze u roku, tada je dužnik uzrokovao povredu obveznog odnosa prema ovom zakonu te nastupaju pravne posljedice za njega i njegovo poslovanje. Rok za ispunjenje obveze može biti definiran ugovorom, zakonom, a ako rok ispunjenja nije definiran na niti jedan od navedena dva načina, tada se rokom ispunjenja smatra onda kada vjerovnik zahtijeva ispunjenje novčane obveze. Bez obzira na sve, dužnik je dužan ispuniti svoju obvezu prema vjerovniku. Naime, vjerovnik ima pravo zahtijevati isplatu novčane obveze od dužnika, a dužnik je dužan ispuniti tu obvezu. U trenutku kada dužnik isplati novčanu obvezu znači da nastupa prestanak obveze prema Zakonu o obveznim odnosima. Obvezu koju je dužnik platio je glavna obveza te kao takva ona može vezati niz sporednih obveza koje uglavnom prestaju postojati isto kada i glavna obveza. Svota novčane obveze treba biti određena ili određiva. Vjerovnik i dužnik trebaju odrediti svotu novčane obveze ili navesti faktore pomoću kojih će se odrediti novčana obveza čije ispunjenje izvršava dužnik, a obvezu dužnik može platiti onako kako je određeno u odnosu ili se može napraviti zamjena ispunjenja što znači da su se vjerovnik i dužnik dogovorili da će obveza biti ispunjena na drugi način (Bićanić, 2019., str.44.).

U slučaju ako dužnik zakasni i ne ispuni svoju novčanu obvezu iz sklopljenog ugovora s vjerovnikom, tada dužnik snosi pravne sankcije. Pravne posljedice smatraju se dobrom kaznom iz razloga jer dužnik zbog ne ispunjenja svoje obveze ne šteti samo vjerovniku, već i drugim sudionicima koji su povezani s vjerovnikom kao što su primjerice jamci. Upravo zbog ne ispunjenja i kašnjenja u plaćanju obveze koriste se prava kako bi se novčana obveza naplatila vjerovniku. Nadalje, važno je naglasiti da u transakcijama kod poduzetnika i kod poduzetnika i osoba javnog prava u slučaju ne ispunjenja obveze dolazi do toga da dužnik mora platiti zateznu kamatu na tu obvezu, odnosno neplaćenu glavnice. Zatezna kamata je zapravo kamata za kašnjenje u plaćanju obveze. Što se tiče kamate, postoje različite konstatacije za primjenu kamate pa se tako razlikuju kamate prema Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi i kamate prema Zakonu o obveznom odnosu. U transakcijama između poduzetnika može se usuglasiti drugačija kamata, dok se u uplatama između poduzetnika i osobe javnog prava primjenjuje ona stopa koja je propisana kao kamata za kašnjenje s plaćanjem. U slučaju da dužnik kasni s isplatom novčane obveze, dužnik vjerovniku odgovara i za naknadu štete i ako je naknada štete veća od iznosa s kamatom, tada je moguće zahtijevati razliku do potpune naknade štete. U konačnici, vjerovnik može raskinuti ugovor gdje prestaje važiti sadržaj u ugovoru te do toga dolazi ako obveza iz ugovora nije uopće ispunjena ili je djelomično ispunjena. Prilikom raskida ugovora vjerovnik je dužan to javiti dužniku bez odgađanja jer dužnik isto tako mora biti upoznat s time (Bićanić, 2019., str.45.-48.).

Presudno je ispunjavati obveze iz potpisanih ugovora između vjerovnika i dužnika kako bi se spriječile pravne posljedice u slučaju ne ispunjenja novčane obveze. Kašnjenje plaćanja ili ne ispunjavanje plaćanja nije nikome u interesu. Stoga, mora postojati urednost plaćanja i odgovornost i jedne i druge strane u obveznom odnosu (Bićanić, 2019., str.50.).

4.2. Računovodstveno evidentiranje u predstečajnom postupku kod poduzeća dužnik

Osim raspolaganja tražbinama važno je i računovodstveno evidentiranje u samom postupku. Temelj provođenja računovodstvenog evidentiranja je Zakon o računovodstvu. Računovodstveno evidentiranje odnosi se na evidentiranje imovine i obveza poduzeća kao i prihoda i rashoda koje poduzeće ostvaruje (Roška i Poljak., 2015., str.32.). Vjerovnici i dužnici poduzeća u predstečaju ne prestaju s poslovanjem što je važno naglasiti. Predstečajni postupak nekim poduzećima pomaže da njihovo poslovanje izađe na dobar put, dok nekim poduzećima ne pomaže, a to su ona poduzeća kojima je u početku, i prije uvođenja postupka, jasno da se poduzeće neće moći nositi s nagodbom (Poslovni dnevnik, 2015.).

Prilikom pokretanja predstečajnog postupka dužnik nije obvezan sastavljati financijska izvješća za porezna tijela i javnu objavu kao što se to mora učiniti u stečajnom postupku. No, prema Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi sastavljaju se financijski izvještaji kao dio dokumentacije za pokretanje takvog postupka. Važno je napomenuti da se poslovni događaji u poduzeću i dalje evidentiraju u postojećim knjigama za vrijeme trajanja predstečajnog postupka, odnosno nije potrebno otvarati nova stanja u poslovnim knjigama. U vođenju poslovnih knjiga dužnik mora sastaviti izvješće za svako kalendarsko tromjesečje o provođenju restrukturiranja. Prethodno navedeno izvješće se odnosi na opis mjera restrukturiranja, ukupan dug vjerovnika, tromjesečna bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom tijeku te izjavu da dužnik nije djelovao na štetu vjerovnika što bi ga dovelo u nejednak položaj. Izvješće se mora dostaviti Financijskoj agenciji u roku 45 dana od dana izvješća (Guzić, 2015., str.23.).

Dug dužnika smatra se onim dugom koji je dospio do dana donesenog rješenja o otvaranju predstečaja i utvrđen dug podrazumijeva glavnica i kamate. Nakon donesenog rješenja utvrđuje se postotak isplaćivanja duga i primjenjuje se na ukupan iznos potraživanja, tj. duga, te se kamate obračunavaju nakon sklopljenog predstečaja. Dužnik plaća ukupan dug kako je određeno predstečajnim postupkom. Važno je naglasiti da nakon sklopljenog postupka nije moguće vršiti ovršni ili bilo koji drugi postupak protiv dužnika. Konačno, ukoliko dugovanja iz predstečajne nagodbe nisu namirena tada slijedi postupak stečaja u kojem

dužnik mora otplatiti ukupan dug umanjen za svotu koja je podmirena u predstečaju. Računovodstveni postupak s obvezama je takav da dužnik ne smije isplatiti dobit ako ju ostvari, već dobit mora biti raspodijeljena u kapital ili kapitalne rezerve koje se moraju držati do isteka roka za ispunjenje obveza iz predstečaja. Osim navedenoga, vrijednosno usklađenje ispravka vrijednosti potraživanja priznaju se kao porezno priznati rashod prema predstečajnom postupku (Guzić, 2015., str.24.).

Knjiženje otpisa obveza i odgode plaćanja vrši se tako da se iznos obveze vjerovniku vraća odmah i/ili na odgodu te se evidentira smanjenje obveze prema dobavljačima i nastaju prihodi od otpisa obveza iz predstečaja. Samim time dužnik ostvaruje prihode ili dobitke od otpisa koji se oporezuju te iznos obveze bez poreza dužnik unosi u kapital ili kapitalne rezerve. Međutim, ako dužnik ostvari gubitak prilikom otpisa obveza tada se prethodni postupak ne može provesti jer zakon ne propisuje takav postupak. Osim otpisa obveza, dužnik obveze može transformirati u temeljni kapital. U tom slučaju u poslovnim knjigama evidentiraju se obveze prema dobavljačima i povećanje temeljnog kapitala pretvaranjem obveza u udjele. Knjiženje upisa o povećanja kapitala provesti će se tek nakon što se dobije rješenje sudskog registra o povećanju i tek tada se takav kapital može knjižiti u upisani temeljni kapital (Guzić, 2015., str.25.-26.).

Ako dužnik svoj dug namjerava podmiriti ustupanjem nekretnine tada se prema ugovoru evidentira povećanje potraživanja od kupaca i akumulirana amortizacija, dok s druge strane dolazi do prihoda od izvanredne prodaje te umanjenje stanja zemljišta i poslovne zgrade. Nakon prodaje nekretnine potrebno je izvršiti prijeboj potraživanja i obveza, odnosno smanjenje stanja potraživanja od kupaca i povećanje obveza prema društvima za financijske zajmove. Te konačno, potrebno je evidentirati i doznaku razlike na transakcijski račun dužnika čime se za isti iznos smanjuje potraživanje od kupaca (Guzić, 2015., str.27.).

4.3. Računovodstveno evidentiranje u predstečajnom postupku kod poduzeća vjerovnika

Restrukturiranje dužnika provodi se na teret vjerovnika jer oni snose teret kada dužnik povećava kapital ili kada vrši odgodu plaćanja duga vjerovniku. Samim time, vjerovnikovo poslovanje postaje nestabilno i narušena je uspješnost poslovanja. Sukladno Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, vrijednosno usklađivanje potraživanja u otpisu potraživanja priznaje se kao porezno priznati rashod (Guzić, 2015., str.26.).

Računovodstvene evidentiranje u predstečajnom postupku moraju voditi i vjerovnici u svojim poslovnim knjigama. Knjiženje otpisa potraživanja prema predstečajnom postupku

provodi se tako da se evidentira stanje potraživanje od kupaca na dan predstečajnog postupka. Otpis potraživanja vrši se sukladno mjerama plana restrukturiranja pa tako postoji izravni otpis nenaplaćenih potraživanja i odgođena potraživanja iz predstečajne nagodbe. Evidentiranje izravnog otpisa vrši se tako da se knjiži povećanje stanja izravnog otpisa nenaplaćenih potraživanja i smanjenje stanja potraživanja od kupaca. Evidentiranje otpisa potraživanja na odgodu izvodi se na način da se smanjuje stanje potraživanja od kupaca i povećava stanja odgođenih potraživanja iz predstečajne nagodbe. Osim otpisa potraživanja, vjerovnik svoja potraživanja može naplatiti tako da se potraživanja pretvore u udjele u kapitalu dužnika. Evidentiranje takvog načina namirenja potraživanja je slijedeće, a to je da se knjiži stanje potraživanja od kupaca koja se umanjuju za određeni postotak udjela i evidentira se povećanje stanja udjeli u kapitalu društva. Samim time, vjerovnik dobiva pravo sudjelovanja u radu skupštine, isplati dobitka i ostalim pravima dužnika jer vjerovnik svoja potraživanja naplaćuje ne u novcu, već u udjelima u temeljnom kapitalu. Ukoliko vjerovnik na ovaj način posjeduje više od 50% udjela u kapitalu poduzeća dužnika u postupku predstečaja, tada vjerovnik ima značajan utjecaj kao ulagatelj te u tom slučaju vjerovnik treba voditi analitičku evidenciju za ulaganje. Konačno, vjerovnik svoja potraživanja može naplatiti preuzimanjem nekretnina. Predstečajnom nagodbom može se predvidjeti predaja nekretnine u vlasništvo vjerovnika. Računovodstveno evidentiranje provodi se na način da vjerovnik knjiži stanje zajmovi poduzetnicima te nastalo stanje podrazumijeva glavnica i kamate. Predaja nekretnine vjerovniku na ime podmirenja duga izvršava se tako da se u poslovnim knjigama bilježi povećanje zemljišta i povećanje poslovne zgrade, a istodobno se smanjuje obveza prema dobavljačima. Vjerovnik je obvezan platiti porez na promet nekretninama za rješenje Porezne uprave te konačnim preuzimanjem nekretnine dolazi do evidentiranja smanjena obveze prema dobavljačima i zatvaranje zajmova poduzetnicima. Na samom kraju, razliku u vrijednosti koja se odnosi na razliku iznosa pozajmice i vrijednosti nekretnine, vjerovnik doznačuje na račun dužnika te je time računovodstveno evidentiranje zaključeno (Guzić, 2015., str.26.-27.).

5. ANALIZA KVALITETE POSLOVANJA ODABRANOG PODUZEĆA DUŽNIKA U PREDSTEČAJNOM POSTUPKU

Primjena predstečajne nagodbe analizira se na poslovanju Varteks d.d.-a kao jednog među prvim poduzećima koji su podnijeli prijedlog za otvaranje predstečajne nagodbe. Postupak predstečajne nagodbe otvoren je 2013. godine na Trgovačkom sudu u Varaždinu. Nagodba je sklopljena prema Planu financijskog restrukturiranja (Objava za medije, Varteks d.d.).

Kako je već navedeno, izabrano poduzeće nad kojim je otvoren predstečajni postupak je Varteks d.d. Istraživanjem i analizom prikupljenih podataka želi se utvrditi kako je predstečajni postupak utjecao na vjerovnike i dužnike navedenog poduzeća te je li učinak predstečajne nagodbe donio poboljšanje u poslovanju ili je prouzročio pogoršanje.

Donesenim Rješenjem od strane Nagodbenog vijeća HR03 utvrđeno je glasovanje vjerovnika za Plan financijskog restrukturiranja čije tražbine prelaze 2/3 od ukupnih tražbina te se tim činom smatra da je Plan restrukturiranja prihvaćen. Ukupan iznos utvrđenih tražbina iznosi 371.860.667,97 kuna te glasovanje vjerovnika "za" Plan restrukturiranja u postotku iznosi 77,77%, odnosno iznos tražbina vjerovnika u iznosu 289.179.361,78 kuna. Također, istim Rješenjem je utvrđeno da je postupak predstečaja nad dužnikom Varteks d.d. proveden prema pravilima i odrednicama Zakona (Financijska agencija, 2013., str.1.).

5.1. Plan financijskog i operativnog restrukturiranja Varteks d.d.-a

Plan restrukturiranja velikog dužnika Varteks d.d.-a sadrži ključne determinante svog poslovanja. Cjelokupni plan obuhvaća sve sudionike koji su povezani s poduzećem pa tako i vjerovnike i dužnike. U planu restrukturiranja nalaze se financijske mjere i operativne mjere restrukturiranja. Mjerama su izneseni ciljevi restrukturiranja te je projicirana bilanca i račun dobiti i gubitka za razdoblje provođenja plana 2013.-2018. godine kao i cjelokupni Plan.

Restrukturiranje obuhvaća organizacijske i upravljačke promjene u poduzećima, a osim navedenih promjena obuhvaća i razne tehnološke, pravne i financijske promjene. Promjene cijelom poduzeću nalažu da treba uočiti i analizirati moguće nastale probleme zbog kojih poduzeća trpe te utvrditi na koji način će se problemi riješiti. Rješavanje problema je izlazak iz krizne situacije, ali način rješavanja problema mora obuhvatiti cjelokupno poslovanje kako

bi se poduzeća mogla u potpunosti "oporaviti". Oporavak cjelokupnog poslovanja podrazumijeva financijski i operativni oporavak, tj. restrukturiranje. Financijsko restrukturiranje primjenjuje se kako bi dužnik postao likvidan i solventan te je to prva mjera protiv nelikvidnosti kako bi se osigurao opstanak poduzeća. Mogućnost da poslovanje postane likvidno i solventno ogleđa se u povećanju kapitala, odgodi ili smanjenju dospjelih obveza, oprost duga, davanje dodatnih novčanih sredstava i slično. Operativno restrukturiranje primjenjuje se na način da se vrši reorganizacija poslovnih funkcija, odnosno prodaje, marketinga, nabave, proizvodnje, upravljanje ljudskim potencijalima i ostalim funkcijama. Cilj operativnog restrukturiranja je poboljšati profitabilnost i smanjiti troškove u kratkom roku da bi se mogle ostvariti financijske mjere Plana, a samim time će se omogućiti oporavak poduzeća (Trstenjak i Penda Altaras, 2018., str.176.-177.).

Opis mjera Plana restrukturiranja sadržan je u slijedećim tablicama, Tablica 2. i Tablica 3. Temeljem mjera iz Plana financijskog i operativnog restrukturiranja nastoji se poboljšati poslovanje Varteks d.d.-a tako da se svi akteri povezani s poduzećem mogu namiriti i dalje nastaviti poslovati.

Tablica 2. Financijske mjere Plana restrukturiranja

Financijske mjere Plana restrukturiranja
*Otpis redovnih i zatezних kamata za sve vjerovnike
*Podmirivanje duga prema državi, tijelima javne uprave i trgovačkim društvima dokapitalizacijom, ustupanjem nekretnina, otpis dijela osnovog duga te refinanciranjem duga onim vjerovnicima s obročnom otplatom kroz pet godina u mjesečnim ratama
*Podmirivanje duga financijskim institucijama kroz nekretnine, reprogramom
*Podmirenje obveza prema ostalim dobavljačima: a) dobavljači koji imaju ovršne isprave i ključne dobavljače tih isprava (namirenje u prvih 12 mjeseci restrukturiranja) b) ostali dobavljači bez ovršnih isprava (početak od 12 mjeseci i otplata u pet godina)
*Podrazumijeva se korištenje novih izvora financiranja za pokriće negativnih novčanih tijekomom do stabilizacije poslovanja, pokriće troškova restrukturiranja i preseljenja uz procijenjenu vrijednost od ukupno 92 mil. kn novog zaduženja
*Preostala imovina je dodatno osiguranje novog zaduženja, a u otplati novog duga planira se <i>grace period</i> od tri godine unutar kojeg bi se kamate pripisivale glavnici te bi prvo dospjeće obveza bilo 2016. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima Plana operativnog i financijskog restrukturiranja za razdoblje 2013.-2018. godine, str.6.)

Tablica 3. Operativne mjere Plana restrukturiranja

Operativne mjere Plana restrukturiranja
*Trgovina: usmjerenost na prodajnu učinkovitost (implementacija strategije brandova i shop koncepata, uvođenje franšizing modela, unaprjeđenje prodajne infrastrukture i rast u B2B segmentu) i usmjerenost na troškovnu učinkovitost (optimizacija prodajnog asortimana i restrukturiranje neprofitabilnih dućana)
*Proizvodnja: usmjerenost na prodajnu učinkovitost (fokus na ključne kupce i restrukturiranje portfelja ponude) i usmjerenost na troškovnu učinkovitost (restrukturiranje neprofitabilnih segmenata poslovanja i podizanje učinkovitosti operativnih procesa proizvodnje i preseljenje)
*Ostale mjere: smanjivanje troškova administrativnog segmenta poslovanja, informatizacija i integracija poslovnog sustava te reorganizacija upravljanja

(Izvor: Izrada autora prema podacima Plana operativnog i financijskog restrukturiranja za razdoblje 2013.-2018. godine, str.7.)

5.2. Dužnik Varteks d.d. u predstečajnom postupku

U pregledu definiranog uzorka navedena su tri poduzeća vjerovnika Varteks d.d.-a koji se od 2013. godine našao u postupku predstečajne nagodbe. Analizom godišnjih financijskih izvještaja utvrđuje se stanje poslovanja u kojem se ističu promjene koje su uzrokovane nastalom situacijom predstečaja. Temeljem analize želi se doći do konkretnih zaključaka i utvrditi je li predstečajni postupak donio poboljšanje u poslovanju navedenih poduzeća ili je donio pogoršanje.

5.2.1. Profil poduzeća

Varteks varaždinska tekstilna industrija je dioničko društvo osnovano upisom na Trgovački sud u Varaždinu pod matičnim brojem subjekta 070004039. Društvo djeluje na adresi Zagrebačka 94, Varaždin. Osobni identifikacijski broj društva je 00872098033. Temeljni kapital društva iznosi 41.066.860,00 kn. Glavna djelatnost poduzeća je proizvodnja i prodaja tekstila (Sudski registar, Podaci o poslovnom subjektu).

Iz Registra godišnjih financijskih izvještaja vidljiv je početak pokretanja predstečaja i trenutak kada je prijedlog za otvaranje predstečajne nagodbe prihvaćen. Konkretno, Varteks d.d. podnijelo je prijedlog 20. studenog 2012. godine Financijskoj agenciji u Zagrebu. Početkom 2013. godine doneseno je Rješenje o privremenoj mjeri da Financijska agencija obustavi postupke ovrhe i osiguranja. U veljači iste godine uspostavljen je jedinstveni postupak koji uključuje spajanje tri poduzeća Varteks d.d.-u. Nadalje, 19. ožujka 2013. godine održano je prvo ročište na kojem nisu svi vjerovnici glasali za Plan restrukturiranja.

Konačno, na zadnjem ročištu 4. lipnja 2013. godine glasovalo se za izmijenjeni Plan te je time Plan i utvrđen jer su vjerovnici čije tražbine prelaze 2/3 glasovali za Plan restrukturiranja (Financijska agencija, Registar godišnjih financijskih izvještaja).

5.2.2. Analiza poslovanja u predstečajnom postupku

U Planu restrukturiranja određene su mjere financijskog i operativnog restrukturiranja te su financijske mjere vitalne u preustroju poslovanja. Međutim, operativne mjere su isto važne iz razloga jer upotpunjuju financijske mjere. Provođenjem mjera na pravodoban način dolazi do pozitivnih ishoda i za dužnika predstečajne nagodbe i za vjerovnike dužnika.

S obzirom na situaciju poduzeća Varteks d.d., poslovanje poduzeća traži novi početak. Novi početak podrazumijeva mijenjanje načina poslovanja i rukovoditeljskih poslova. Kako poduzeće ne bi propalo, ono je 2012. godine pokrenulo postupak predstečajne nagodbe. Razlog pokretanja predstečajnog postupka je i gospodarska kriza koja je utjecala na poslovanje Varteks d.d. te je tada poduzeće poslovalo s velikim gubitkom. U 2013. godini, kada je službeno započeo postupak predstečajne nagodbe, gubitak poduzeća se povećao. Početkom 2013. godine došlo je do pripajanja proizvodno povezanih društva s Varteks d.d., a predstečajni postupak objedinjuje Varteks d.d. i povezana društva Varteks Odjeća d.o.o. Varaždin, Varteks Bednja d.o.o. Bednja i Varteks Ludbreg d.o.o. Ludbreg (Varteks d.d., 2013.).

Novi početak u poslovanju pruža mnogobrojne benefite i pozitivne utjecaje. Međutim, nije jednostavno i lako postići takav cilj. Potrebno je pravilno provoditi restrukturiranje poduzeća i držati se mjera iz Plana restrukturiranja.

Uvidom u godišnje financijske izvještaje iz Registra analizira se imovina i izvori imovine dužnika Varteks d.d.-a. Naime, podnošenjem prijedloga za otvaranje predstečaja od strane dužnika u 2012. godini, vrijednost dugotrajne imovine je izuzetno visoka zbog posjedovanja nekretnina, postrojenja i opreme, dok se kratkotrajna imovina kreće dosta nisko što se može vidjeti iz Grafikona 1. Krajem 2012. godine vjerovnicima je u zalog dana imovina, točnije zemljište i građevinski objekti, na ime osiguranja obveza te je iskazana knjigovodstvena vrijednost od 636.929.033,00 kn. Nakon pokrenute predstečajne nagodbe, razdoblje promatranja imovine pokazuje da nema značajnih odskakanja i promjena u okviru dugotrajne imovine kao i kratkotrajne imovine dužnika. Važno je promotriti i izvore imovine poduzeća kako bi se uvidjela njihova kretanja. Grafikon 2. označava izuzetno visoke kratkoročne obveza dužnika u 2012. godini, a razlog tome su nova zaduženja Varteks d.d.-a kod banaka i drugih financijskih institucija koje su novčanim sredstvima omogućile da dužnik

krene u postupak te da počne nastupanje mjera iz Plana restrukturiranja. Kroz ostale godine promatranog razdoblja uočljiva su smanjenja i blaga povećanja kratkoročnih obveza. Naime, u 2013. godini zabilježene su obveze prema dobavljačima iz predstečajne nagodbe i to u zemlji i u inozemstvu. Obveze prema dobavljačima u zemlji iskazane su u iznosu od 14.764.409,00 kn, a u inozemstvu 1.937.150,00 kn. Uočljivo je, a čime je i dokazano da dužnik Varteks d.d. ne evidentira povoljan način poslovanja što se može vidjeti iz objavljenog rješenja Financijske agencije. Važno je naglasiti da s obzirom na velika zaduženja, poduzeću u istoj godini nije blokiran račun te se time potkrepljuje činjenica da je poslovanje u stanju nelikvidnosti, ali s novim sredstvima od strane banke dužnik pronalazi način kako namiriti svoje dugove prema vjerovnicima. Kroz promatrano razdoblje uočavaju se blage promjene u kretanju kapitala i rezervi dužnika. Naime, iz godine u godinu se bilježi ili dokapitalizacija izdavanjem novih dionica ili pokrivanje prenesenih gubitaka iz prethodnih godina.

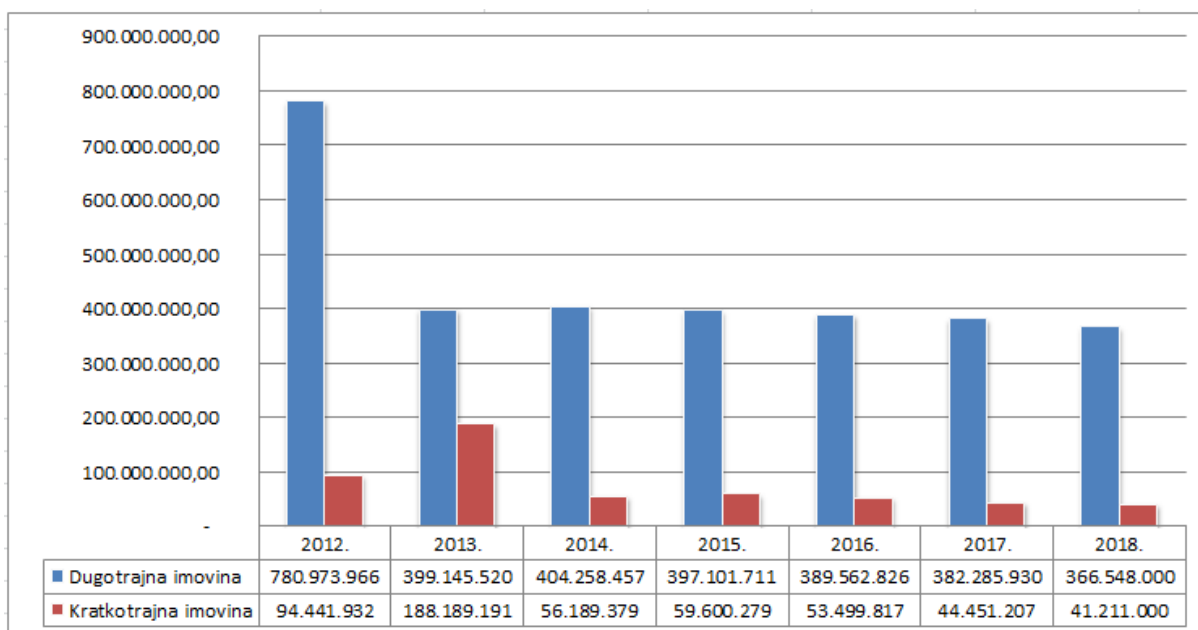
Prema analizi strukture imovine i izvora imovine dolazi se do činjenice da poduzeće ima nižu razinu obrtnog kapitala. Obrtni kapital je razlika kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza te kao takva zahtijeva likvidnost i naravno stabilnost u poslovanju poduzeća. Prema Grafikonima 1. i 2. vidljivo je da dužnik nema na raspolaganju dovoljno imovine koja je likvidna što predstavlja problem jer to poduzeću donosi otežano širenje poslovanja i stvara veliki pritisak od strane tržišta. Čak niti u godini kada je dužnik krenuo u postupak predstečaja ne postoji radni kapital te se to rezultiralo dugovima dužnika. Radni kapital je dobar pokazatelj kojim se donekle može prognozirati dugoročno bolje i uspješnije poslovanje. Budući da dužnik Varteks d.d. ne ostvaruje radni kapital, osim u 2014. godini, ne nazire se uspješnija poslovanje u budućnosti.

Glede ostvarivanja prihoda i stvaranja rashoda potrebno je držati balans, odnosno ravnotežu, a u najmanju ruku treba obraćati pažnju da ostvareni rashodi poduzeća ne budu viši od ostvarenih prihoda, već da barem tada budu približno jednaki. Ključno za poslovanje je ostvarivanje pozitivnog poslovnog rezultata, točnije dobiti. Međutim, dužnik Varteks d.d. nema dobro uravnotežene prihode i rashode tijekom promatranog razdoblja. Moguće je vidjeti, kako pokazuje Grafikon 3., ostvarene negativne poslovne rezultate što znači da obavljanje gospodarske djelatnosti koju obavlja Varteks d.d. nije "u cvatu". U 2013. godini dužnik ostvaruje dobit poslovne godine te je moguće vidjeti da su ukupni prihodi te godine koje je dužnik Varteks d.d. ostvarilo ujedno i najviši ostvareni prihodi u promatranom razdoblju. Razlog tome su izrazito visoki prihodi od otpisa obveza gdje je veći dio prihoda evidentiran sukladno mjerama financijskog restrukturiranja koje su utvrđene postupkom predstečajne nagodbe, a dio po Sporazumu o uređenju međusobnih odnosa i dodatnom financiranju iz čega slijedi otpis vjerovnicima iz predstečajne nagodbe, otpis financijskim institucijama, različnim vjerovnicima i ostali otpis obveza prema dobavljačima. Iako dužnik

bilježi gubitke kroz godine, u 2012. godini je gubitak bio najveći čime se i javila "potreba" za novom prilikom, odnosno restrukturiranjem cjelokupnog poslovanja.

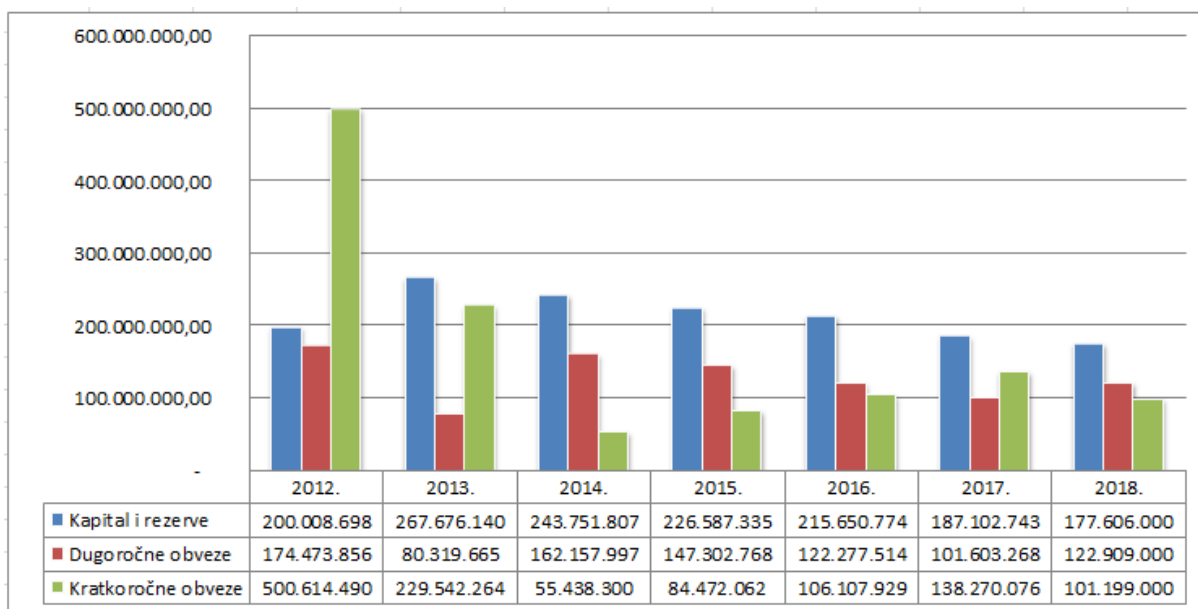
Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja potrebno je i mora se donositi za svaku promatranu godinu. Kako Tablica 4. pokazuje izračunate financijske pokazatelje moguće je protumačiti samo poslovanje dužnika. Naime, zbog nastale situacije postupka predstečaja dužnik ima velikih problema sa likvidnošću poslovanja te ne uspijeva podmirivati svoje kratkoročne obveze koje su dospjele. Navedeno donosi zaključak da dužnik nije u mogućnosti održavati tekuću likvidnost na zadovoljavajućoj razini i samim time dolazi do velikih problema u poslovanju. Vezano uz likvidnost, zaduženost poslovanja također nije povoljna što se može iščitati iz koeficijenta zaduženosti koji nalaže da Varteks d.d. većinu svoje imovine financira iz tuđih izvora, a ne vlastitih izvora te upravo zbog toga je čitavo poslovanje izloženo visokom financijskom riziku. Štoviše, u 2014. godini je poslovanje dužnika bilo najmanje izloženo takvom riziku, dok se to u narednim godina povećavalo. Kao još jedna od većih poteškoća u poslovanju, uspješnost poslovanja se ne može okarakterizirati kao uspješno iz činjenice da nema ostvarivanja dobiti u promatranom razdoblju osim u 2013. godini. Shodno tome, ekonomičnost poslovanja nije na zadovoljavajućoj razini osim 2013. godine zbog ostvarenih većih prihoda od rashoda. Varteks d.d. ne održava profitabilnost poslovanja što se potvrđuje učinkom nelikvidnosti i ne upravljanjem imovine. Samim time, bruto marža profita prati negativni trend kroz promatrano razdoblje, dok je izuzetak godina u kojoj je poduzeće ostvarilo pozitivni poslovni rezultat.

Grafikon 1. Prikaz imovine Varteks d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine

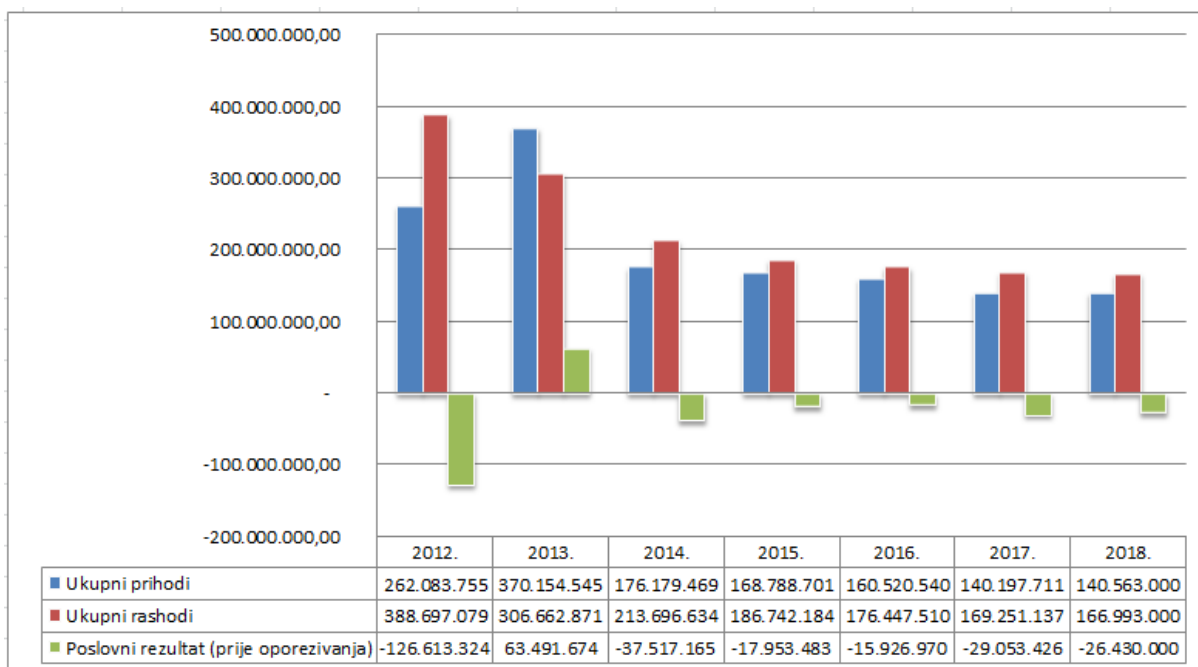
(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Grafikon 2. Prikaz izvora imovine Varteks d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Grafikon 3. Prikaz rezultata poslovanja Varteks d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Tablica 4. Financijski pokazatelji poslovanja Varteks d.d.

Financijski pokazatelji	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,19	0,82	1,01	0,71	0,50	0,32	0,41
Koeficijent zaduženosti	0,77	0,53	0,47	0,51	0,52	0,56	0,55
Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca	16,98	2,78	13,77	18,62	14,66	14,42	11,81
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	0,67	1,21	0,82	0,90	0,91	0,83	0,84
Bruto marža profita	-0,483	0,172	-0,213	-0,106	-0,099	-0,207	-0,188

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

5.2.3. Učinci predstečajnog postupka

Na osnovu predstečajne nagodbe rokovi plaćanja se prolongiraju, tj. odgađaju pa se samim time dužnika u predstečaju čini "slobodnim" u okviru obveza prema vjerovnicima čiji su iznosi veći od onog koji je osvojen predstečajnom nagodbom. Ovime je omogućeno naplaćivanje duga u manjem iznosu i to odgodom plaćanja ili plaćanja na rate što iziskuje prednosti za dužnika, dok se vjerovnicima omogućava veće namirenje njihovih utvrđenih tražbina iz razloga jer u stečajnom postupku bi vjerovnici imali puno manju namiru svojih potraživanja. Naime, ako je vjerovnicima naplaćeno potraživanje prije nego je postupak predstečaja završio tada vjerovnici ne moraju vraćati iznos koji su primili. Oni vjerovnici koji su djelomično namireni mogu prijaviti ukupni iznos svojih potraživanja umanjen za iznos koji im je namiren u predstečajnom postupku u stečajnom postupku, dok vjerovnici kojima nisu plaćene tražbine prijavljuju neplaćene tražbine u stečajnom postupku u cjelokupnom iznosu (Čuveljak, 2013., članak 82.).

Planom restrukturiranja koji je donesen za razdoblje 2013.-2018. godine provode se mjere koje su određene. Dužnik ustupa nova zaduživanja kod banaka i drugih financijskih institucija kako bi nastavilo poslovanje i otplatilo dugove koje je stvorilo prema vjerovnicima. Kroz razdoblje restrukturiranja nastoji se vratiti likvidnost u poslovanje kako bi poslovanje dalje moglo teći normalnim tokom. Naime, s obzirom na analiziranu bilancu i račun dobiti i gubitak nema velikog pomaka jer je i dalje prisutna nelikvidnost koja onemogućava dužniku kontrolu nad poslovanjem. Također, sve navedeno utječe i na bonitet poslovanja dužnika koji se u praksi i ocjenjuje. Naime, "zadaca" dužnika Varteks d.d. je kroz promatrano vremensko razdoblje pokazati snagu i stabilnost u financijskom smislu te stvoriti "dobar glas" i sve to uz pomoć operativnog i financijskog restrukturiranja te bi se time iskazala sposobnost poduzeća da je spremno za novi početak i da tome teži. Međutim, postizanje navedenoga nije jednostavno, već je to zahtjevan i kompleksan proces koji se mora usmjeriti na duži vremenski period oporavka čime bi se riješila situacija nelikvidnosti i/ili insolventnosti i čime bi došlo do profitabilnosti u poslovanju. S druge strane, važan je dogovor sa vjerovnicima i

načinom otplate duga istima jer je potrebno da obje strane budu zadovoljene te da se to zadovoljstvo i postigne predstečajnom nagodbom.

Postupkom predstečajne nagodbe želi se spriječiti odlazak poduzeća u stečaj. Provođenjem postupka dolazi do učinaka bili oni pozitivni ili negativni, važno je da se poduzećima pruži druga prilika. U drugoj prilici svako poduzeće dužnik želi iskoristiti sve moguće načine kako bi otplatio svoje dugove prema vjerovnicima i nastavilo normalno dalje poslovati. Varteks d.d. kao dužnik ima u cilju svim svojim vjerovnicima otpisati dugove, ali to ide postepeno kroz pet godina restrukturiranja. Naime, dužnik se zadužuje kod financijskih institucija, ali prema planu otplate glavnice i kamata, Varteks d.d. vodi brigu o tome i izvršava navedeno. Varteks d.d. osigurava sredstva za namirenje svojih obveza kako bi se neophodno osigurala stabilizacija likvidnosti i održivosti poslovnih procesa. Naime, postupak predstečajne nagodbe utjecao je pozitivno u 2013. godini kada je veći dio mjera iz Plana restrukturirao dužnik i provelo te je s uključenim efektima provedbe mjera ukupni rezultat poslovanja bio pozitivan. S obzirom na gospodarsku krizu koja je izazvala probleme u aktivnostima poslovanja, dužnik je unatoč tome uspio realizirati izvoz. Također, osim navedenoga, restrukturiranje je uzrokovalo i stabilizaciju pozicija u bilanci pa je tako iznos ukupnih obveza znatno smanjen u odnosu na prethodnu poslovnu godinu. Štoviše, potrebno je naglasiti da Varteks d.d. značajno participira kroz vlastiti doprinos, odnosno ustupa i prodaje dio nekretnina za namirenje najvećih vjerovnika.

6. ANALIZA KVALITETE POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA VJEROVNIKA U PREDSTEČAJNOM POSTUPKU

Provođenjem istraživanja želi se razjasniti način djelovanja u predstečajnom postupku dužnika prema njegovim vjerovnicima. Odgovornost dužnika je podmiriti svoj dug prema svakom pojedinom vjerovniku koji su utvrdili tražbine prema dužniku. Prema Planu restrukturiranja, koji je važan dokument cjelokupnog postupka predstečaja, provode se mjere onako kako Plan uvjetuje. Financijske i operativne mjere donose odgovornosti i za vjerovnike i za dužnika Varteks d.d.-a.

6.1. Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi

Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi ukazuje da je od datuma 1. listopada 2012. godine do 20. ožujka 2020. godine prihvaćen plan restrukturiranja za ukupno 29 predmeta čiji je iznos prijavljenih tražbina 3.619.609.577,30 kn. Nadalje, prema statusu predmeta sklopljene predstečajne nagodbe ukupno je sklopljeno 3.186 nagodbi, a iznos prijavljenih obveza iznosi 46.540.860.623,92 kn. Osim navedenih podataka, Financijska agencija daje pregled predmeta koji su riješeni i onih predmeta koji su u radu. Broj riješenih predmeta su predmeti koji uključuju i odbačene prijedloge otvaranja i obustavljene postupke te završene postupke predstečajne nagodbe. Takav broj predmeta od 2012. godine je 8.952, dok je broj predmeta u radu njih 7. Financijska agencija pruža uvid u broj predmeta za koje je sklopljena predstečajna nagodba te je najveći broj sklopljenih nagodbi izvršeno na Trgovačkom sudu u Zagrebu i to 1.043 nagodbe, a najmanje na Trgovačkom sudu Bjelovaru njih 147. Nadalje, prema području djelatnosti najviše predmeta se nalazi u području Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala, dok je područje Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje područje s najmanje predmeta (Financijska agencija, Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi za razdoblje od 1.10.2012. do 13.03.2020. godine).

U nastavku rada prikazuje se uzorak istraživanja, analiza poslovanja poduzeća vjerovnika te koji su značajni učinci postupka predstečaja čime će se dati odgovor na postavljena istraživačka pitanja. Osim toga, testiraju se postavljane istraživačke hipoteze.

6.2. Uzorak istraživanja

Prema Rješenju kojim je prihvaćen Plan restrukturiranja navedeni su svi postojeći vjerovnici te ukupan broj vjerovnika koji su glasali "za" je 912 sa utvrđenim tražbinama u ukupnom iznosu od 371.860.667,97 kuna.

Istraživački dio diplomskog rada zahtijeva detaljni pregled odabranih vjerovnika koji su prihvatili Plan restrukturiranja u postupku predstečajne nagodbe Varteks d.d.-a. Stoga, u sklopu provođenja analize učinaka na poslovanje poduzeća iz uzorka, potrebno je naglasiti čime se poduzeća bave, odnosno koja je njihova djelatnost te neke osnovne informacije o poduzećima.

Odabrani vjerovnici dužnika Varteks d.d.-a utvrdili su svoje tražbine. Osim tražbina koje potražuju od Varteks d.d.-a, vjerovnici imaju prijavljene tražbine i kod drugih dužnika. Naime, tražbine prema drugim dužnicima su važne jer vjerovnici u svojim financijskim izvještajima bilježe sve tražbine u promatranom razdoblju te je važno napomenuti takve tražbine iz razloga jer analizom učinaka predstečaja na vjerovnike promatraju se tražbine samo jednog dužnika, a ne više njih. Varteks d.d. kao dužnik je poduzeće koje i dalje nastavlja svoje poslovanje u promatranom razdoblju, odnosno dužnik je aktivan, dok osvrnuvši se na ostale dužnike vjerovnika postoje dužnici koji su ugašeni ili u stečaju, odnosno njihovo poslovanje je "završilo". Nadovezujući se na prethodno, u nastavku rada prikazuju se ostali dužnici svakog od vjerovnika koji su odabrani kao uzorak istraživanja. Prema podacima Bionde Poslovna Hrvatska iskazani su iznosi iz predstečajnih nagodbi od 2012. godine pa sve do 2018. godine. Osim toga, analizira se poslovanje svakog od vjerovnika i to uvidom u bilješke uz financijske izvještaje te detaljnom analizom bilance i računa dobiti i gubitka. Također, analizira se poslovanje i uz pomoć financijskih pokazatelja nakon čega se može doći do važnih zaključaka u vidu poslovanja vjerovnika.

6.3. Manateks d.o.o.

Manateks je društvo s ograničenom odgovornošću za posredovanje i trgovinu. Poduzeće je osnovano na Trgovačkom sudu u Varaždinu pod matičnim brojem subjekta 070005638. Sjedište poduzeća je Otokara Keršovanija 12, Varaždin (Sudski registar, podaci o poslovnom subjektu).

U slijedećoj tablici prikazuju se dužnici vjerovnika Manateks d.o.o.-a prema kojima vjerovnik Manateks d.o.o. bilježi potraživanja.

Tablica 5. Dužnici vjerovnika Manateks d.o.o.

Naziv poduzeća	Iznos tražbine	Aktivan/ugašen/u stečaju
GEROK d.o.o.	3.109,00	Ugašen
RIO d.o.o.	100.060,60	Aktivan
RIO PROIZVODNJA d.o.o.	6.659,25	Ugašen
BALL d.o.o.	1.005,88	Ugašen
PRVI MAJ d.d.	19.989,66	Ugašen
MODEA NOVA d.o.o.	205.596,21	Aktivan
DTR d.d.	326.405,46	Aktivan
TRISTAR	2.943,76	Aktivan
ZLATNA IGLA-SISCIA d.o.o.	298.254,28	Aktivan
VINER d.o.o.	8.330,65	Aktivan
POUNJE d.d.	17.882,89	Aktivan
MARIJA MODNA ODJEĆA, vl. Josip Smiljanec	24.736,69	Aktivan
MTČ TVORNICA TRIKOTAŽE d.d.	14.699,62	Aktivan
ALEGRA MODA d.o.o.	12.261,67	Ugašen
ELEMENT d.o.o.	2.923,14	Ugašen
LINEA COD d.o.o.	7.672,01	U stečaju
ESTARE CULTO-MODNA ODJEĆA d.o.o.	563.848,91	U stečaju
TPS GRUPA d.o.o.	43.003,52	U stečaju
ZADAR FILM d.o.o.	487,52	Aktivan
SAN PETER d.o.o.	8.999,36	Ugašen
POTOMAC d.o.o.	18.624,97	Aktivan
FINVEST CORP d.d.	34.424,50	Aktivan
AMADEUS M.A.J. d.o.o.	43.319,54	Aktivan
MALCI PROMET d.o.o.	450,00	Ugašen

(Izvor: Izrada autora prema podacima Bisonde, Poslovna.hr)

U 2013. godini kada je Manateks d.o.o. glasao za prihvaćanje Plana restrukturiranja i iznos utvrđenih tražbina iznosio je 391.794,13 kn. Prije konačno utvrđenih tražbina, Zapisnikom o utvrđivanju tražbina nalaže da je iznos utvrđene tražbine jednak iznosu tražbine na koju vjerovnik Manateks d.o.o. ima pravo. Također, iz Rješenja kojim se utvrđuje da su za Plan restrukturiranja glasali vjerovnici čije tražbine prelaze 2/3 svih tražbina potvrđuje se da nema izvršenog prijeba tražbina. Dužnik Varteks d.d. prema određenim financijskim mjerama iz Plana otplaćuje svoj dug vjerovniku. Plan namirenja vjerovnika Manateks d.o.o.-a slijedi prema definiranoj i izglasanoj financijskoj mjeri. Prije samog početka otpisivanja duga, potrebno je utvrditi kojoj kategoriji vjerovnika pripada Manateks d.o.o. Shodno tome, Manateks d.o.o. pripada skupini vjerovnika koji se nalaze u grupi 3.1., a navedenoj grupi pripadaju strateški dobavljači i dobavljači s instrumentima osiguranja plaćanja. Način otplate duga vrši se na način da su prvenstveno vjerovnik i dužnik suglasni s otpuštanjem kamata, dok se za preostali iznos tražbina vjerovnika dužnik obvezuje podmiriti, a vjerovnik pristaje na podmirenje duga u roku od godine dana od onog dana kada je Rješenje o predstečajnoj nagodbi postalo pravomoćno.

Prilikom prihvaćanja Plana, stanje imovine poduzeća je održivo kao i stanje izvora imovine. Manateks d.o.o. kroz cijelo promatrano razdoblje drži omjer imovine tako da kratkotrajna imovina čini više od polovine cjelokupne imovine. Naime, poduzeće svake godine ostvaruje velika potraživanja od kupaca. Potraživanja od kupaca u poslovanju poduzeća ukazuju na to da se poduzeće dobro nosi s naplatom svojih potraživanja. Međutim, naplata potraživanja Varteks d.d.-a poduzeće je moralo staviti na odgodu jer Varteks nije imao raspoloživih novčanih sredstava kako bi namirio svoje dugove, ne samo prema Manateks d.o.o.-u, već i prema drugim vjerovnicima. Nadovezujući se na potraživanja iz predstečajne nagodbe, vjerovnik od 2013. godine bilježi dugotrajna potraživanja koja se odnose na potraživanja iz predstečajne nagodbe i iste godine takva potraživanja iznose 836.194,00 kn. S obzirom da je iznos ovakvih potraživanja izrazito visok, a dug kojeg Varteks d.d. mora otplatiti je 391.794,13 kn, znači da se ostali dio potraživanja odnosi na druge dužnike prema kojima je Manateks d.o.o. utvrdio tražbine. Otpis potraživanja prema dužnicima u poduzeću Manateks u 2013. godini iznosi ukupno 836.194,00 kn. Nadalje, navedeni se iznos u slijedećim godinama smanjuje što znači da dužnik vraća svoje dugovanje. Međutim, postavlja se pitanje zašto dužnik Varteks d.d. vraća dug kroz više godina, a ne u roku godine dana kako je i određeno s obzirom na kategoriju vjerovnika kojoj Manateks d.o.o. pripada. Nakon pravomoćnosti Rješenja Trgovačkog suda u Varaždinu može započeti otplata duga. Stoga, u drugoj polovici 2014. godine treba početi naplata potraživanja prema Varteks d.d.-a. Naime, prema bilješkama uz financijske izvještaje primjećuje se da je u 2016. godini otpisan dug prema Varteks d.d.-u što znači da prema financijskoj mjeri Plana restrukturiranja dug nije otplaćen u roku godine dana od dana kada je predstečajna nagodba sklopljena, već je trebalo duže vremena za provedbu plaćanja. Ovo se može povezati s problemom likvidnosti dužnika iz razloga jer nelikvidnost u plaćanju prati dužnika u cjelokupnom razdoblju promatranja. Iako se u dugotrajnim potraživanjima vjerovnika nalazi da se za potraživanja iz predstečajnih nagodbi određuje rok koji je duži od godine dana za njihovu naplatu.

Manateks d.o.o. nije imalo problema oko naplate svojih potraživanja, a razlog tome leži u slijedećem. Promatrajući potraživanja od kupaca i potraživanja od kupaca iz predstečajnih nagodbi, potraživanja iz predstečajnih nagodbi u odnosu na ukupna potraživanja ne čini značajan udio. Učešće takvih potraživanja je izrazito malo te s obzirom na vremenski period u kojem su potraživanja namirena, poduzeće nije imalo nikakvih poteškoća što se tiče cjelokupnog poslovanja niti zbog toga nema problema u naplati ukupnih potraživanja. Navedeno se može potkrijepiti koeficijentom obrtaja potraživanja. U 2012. godini potraživanja od kupaca iznose 4.381.024,00 kn te ona dopijevaju na naplatu unutar godine dana s ispravkom vrijednosti potraživanja dospjelih 120 dana prije završetka godine, a koja nisu

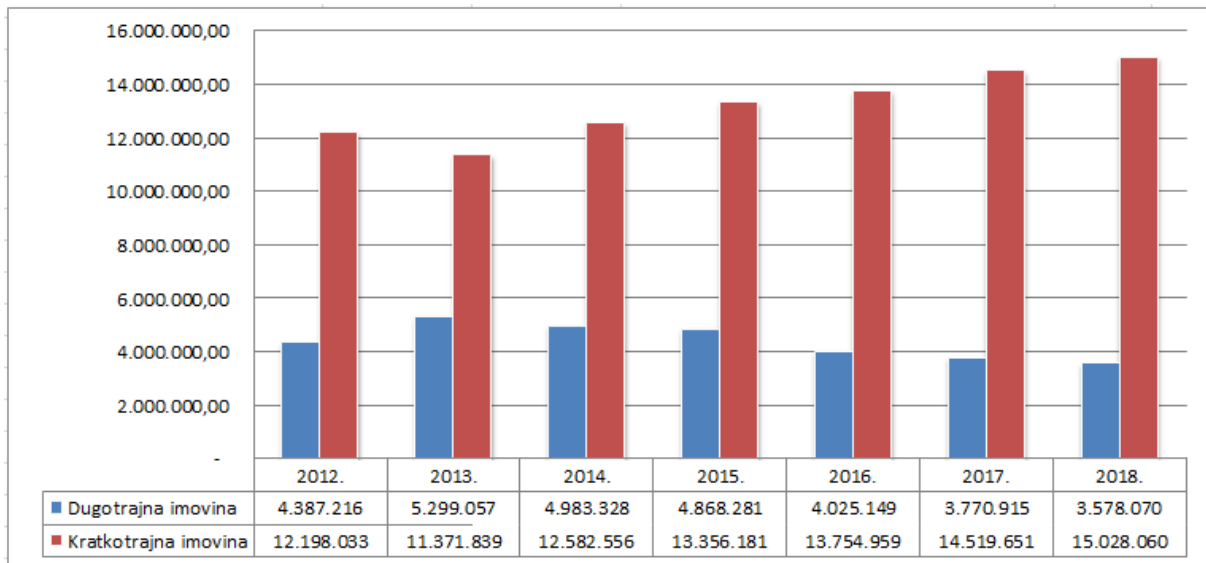
namirena do 27. ožujka 2012. godine. Kako se može vidjeti, stavka potraživanja od kupaca izuzetno je visoka te je poduzeće u 2012. godini potraživanja obrnulo četiri puta što je dobro jer je poželjno da je vrijednost koeficijenta obrtaja potraživanja što veća. Vrijednost koeficijenta raste u slijedećoj godini što dokazuje porast i potraživanja i poslovnih prihoda Manateks d.o.o.-a. Navedeni koeficijent raste sve do 2016. godine jer su ostvareni poslovni prihodi te godine bili u padu. Također, koeficijent je u padu sve do 2017. godine, a u 2018. godini je ostvaren viši prihod od poslovanja te je time rezultirana i veća vrijednost koeficijenta obrtaja potraživanja. Navedenim pokazateljem potvrđena je sigurnost, ali i uspješnost poslovanja.

Na slijedećim grafikonima prikazuje se kretanje imovine i izvora imovine kao i kretanje poslovnog rezultata Manateks d.o.o.-a za razdoblje 2012.-2018. godine. Temeljem tih podataka daje se kratki osvrt na sigurnost i uspješnost poslovanja. U cjelokupnom promatranom razdoblju poduzeće pokazuje znatnu, dovoljnu količinu likvidnih sredstava kojima podmiruje svoje kratkoročne obveze koje dolaze na naplatu. S obzirom na to, poslovanje poduzeća se ocjenjuje kao sigurno te ne dolazi do nikakvih problema koji bi mogli to ugroziti. Iako je Manateks d.o.o. utvrdio iznos tražbina koje moraju doći na naplatu, to nije značajno utjecalo na poslovanje. Također, to sve potvrđuje koeficijent tekuće likvidnosti koji se kroz promatrano razdoblje kreće uglavnom oko vrijednosti 7 što je više nego zadovoljavajuće. Manateks d.o.o. u svom poslovanju nema problema sa financijskim rizikom iz razloga jer poduzeće svoju imovinu financira najvećim dijelom iz vlastitih sredstava, a manji dio iz tuđih izvora. S obzirom na to, može se reći da poduzeće ima kontrolu nad stupnjem zaduženosti, a to potvrđuje i koeficijent zaduženosti koji se kreće oko 0,1, tj. 10% kroz promatrano razdoblje. Iz Grafikona 6. vidi se da poduzeće svake godine ostvaruje pozitivni rezultat poslovanja, tj. dobit. Shodno tome, ekonomičnost ukupnog poslovanja je na zadovoljavajućoj razini. S obzirom na cijelu financijsku analizu, važno je da poduzeće održava svoju profitabilnost jer time Manateks zapravo pokazuje učinak likvidnosti i upravljanja imovinom. Izračunom bruto marže profita, kao jednog od pokazatelja profitabilnosti, potvrđuje se održavanje cijena koje poduzeće provodi i kontrola troškova što zajedno dovodi do efikasnosti.

Naime, važno je osvrnuti se na odnos kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza vjerovnika. Ono što se može vidjeti je da vjerovnik posjeduje dovoljnu količinu kratkotrajne imovine te se temeljem koeficijenta likvidnosti koji je izrazito visok zaključuje da vjerovnik kratkotrajnu imovinu financira iz radnog kapitala. Naravno, takav koeficijent je zapravo pretpostavka da je poslovanje vjerovnika financijski stabilno te poduzeće dobro upravlja radnim kapitalom jer se likvidnost kroz promatrano razdoblje održava na više nego zadovoljavajućoj razini. S obzirom na to, Manateks d.o.o. posluje sigurno i nema povoda za

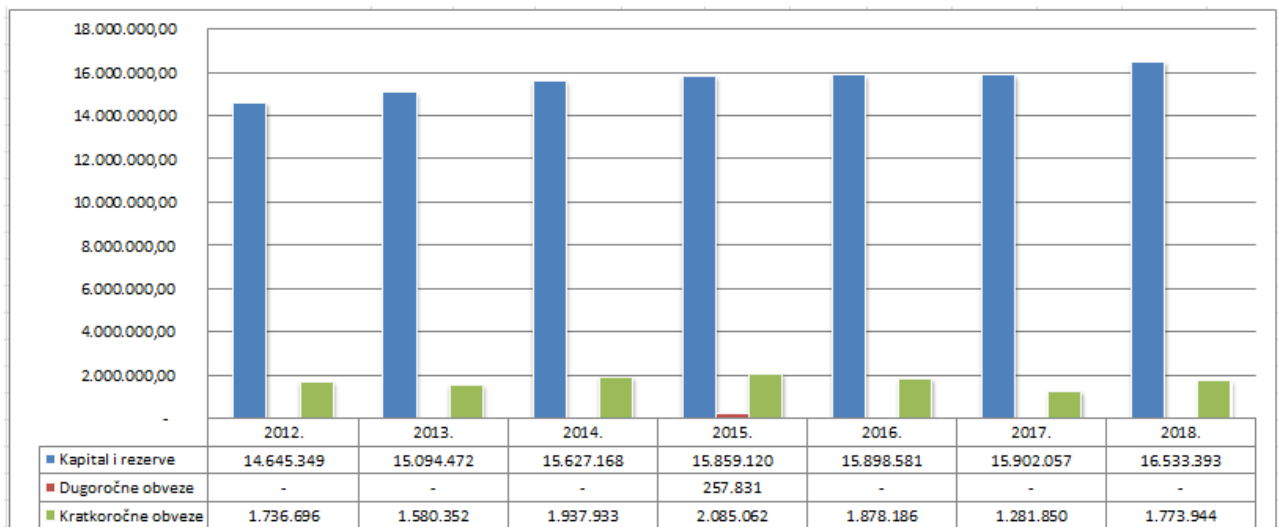
zabrinutost iz razloga jer postoji jako mala vjerojatnost da će u skoroj budućnosti poduzeće imati problema s plaćanjem svojih dospjelih obveza. Prethodno navedeno se potvrđuje i činjenicom da vjerovnik posjeduje radni kapital kroz cijelo razdoblje promatranja.

Grafikon 4. Prikaz imovine Manateks d.o.o. za razdoblje 2012.-2018. godine

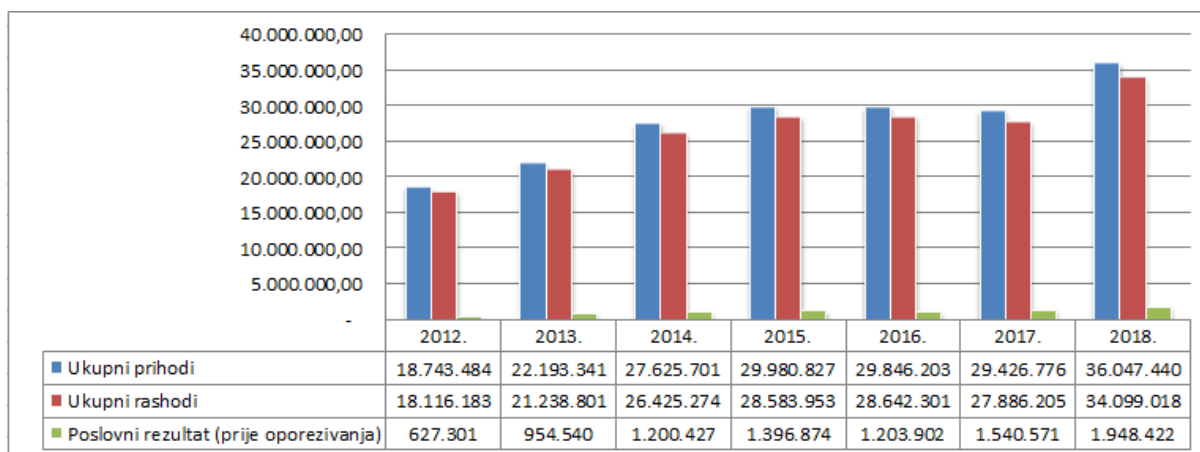
(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Grafikon 5. Prikaz izvora imovine Manateks d.o.o. za razdoblje 2012.-2018. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Grafikon 6. Prikaz rezultata poslovanja Manateks d.o.o. za razdoblje 2012.-2018. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Tablica 6. Financijski pokazatelji poslovanja Manateks d.o.o.

Financijski pokazatelji	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Koeficijent tekuće likvidnosti	7,02	7,2	6,5	6,41	7,32	11,33	8,48
Koeficijent zaduženosti	0,1	0,09	0,11	0,13	0,11	0,07	0,09
Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca	4,11	6,07	7,37	7,11	5,84	5,07	6,14
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,03	1,04	1,05	1,05	1,04	1,06	1,06
Bruto marža profita	0,03	0,04	0,04	0,05	0,04	0,05	0,05

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

6.4. Jacquard d.o.o.

Jacquard je društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge. Poduzeće je osnovano na Trgovačkom sudu u Zagrebu pod matičnim brojem subjekta 080078277. Sjedište poduzeća je Samoborska cesta 256, Zagreb (Sudski registar, podaci o poslovnom subjektu).

U slijedećoj tablici prikazuju se dužnici vjerovnika Jacquard d.o.o.-a prema kojima vjerovnik Jacquard d.o.o. bilježi potraživanja.

Tablica 7. Dužnici vjerovnika Jacquard d.o.o.

Naziv poduzeća	Iznos tražbine	Aktivan/ugašen/u stečaju
ZLATNA IGLA-SISCIA d.o.o.	4.484,81	Aktivan
AMADEUS M.A.J. d.o.o.	3.658,21	Aktivan
MALCI PROMET d.o.o.	2.454,24	Ugašen
POTOMAC d.o.o.	10.507,13	Aktivan
V&V d.o.o.	650,00	U stečaju
GEOFOTO d.o.o.	98,90	U stečaju
BOROVO d.d.	27.723,83	Aktivan
MARIJA MODNA ODJEĆA, vl. Josip Smiljanec	5.813,50	Aktivan
MTČ TVORNICA TRIKOTAŽE d.d.	9.807,10	Aktivan
MODEA NOVA d.o.o.	16.446,01	Aktivan
PRVI MAJ d.d.	7.327,91	Ugašen
SLAVONIJA MK d.d.	3.382,68	Ugašen
RIO d.o.o.	15.687,25	Aktivan
GEROK d.d.	1.520,63	Ugašen

(Izvor: Izrada autora prema podacima Bionde, Poslovna.hr)

Održanim ročištem za glasanje "za" Plan restrukturiranja, "za" Plan glasalo je i poduzeće Jacquard d.o.o. Naime, iz Zapisnika o utvrđivanju tražbina, utvrđeni iznos tražbine vjerovnika je 113.636,71 kn, ali to nije iznos tražbine koji će dužnik otplatiti vjerovniku. Vjerovniku je izvršen prijeboj za utvrđene tražbine u iznosu od 7.172,00 kn te nakon izvršenog prijeboga iznos tražbine na koju vjerovnik ima pravo glasa je u iznosu od 106.464,71 kn. Glasanjem je vjerovnik i utvrdio navedeni iznos tražbine prema dužniku Varteks d.d.-u. Nakon utvrđenih tražbina prema vjerovniku, određena je i kategorija vjerovnika kojoj Jacquard d.o.o. pripada. Od nekoliko postojećih kategorija, vjerovnik Jacquard d.o.o. pripada kategoriji 3.2. koja se odnosi na ostale dobavljače te prema toj kategoriji dužnik namiruje dug na dva načina. Prvi način je otplata duga u prvih 12 mjeseci restrukturiranja, a drugi način je otplata duga s počekom od 12 mjeseci i otplatom u slijedećih pet godina kako i nalažu financijske mjere Plana. Prema prethodno navedenom, Jacquard d.o.o. pripada skupini dobavljača s počekom od 12 mjeseci i otplatom u slijedećih pet godina kroz šezdeset jednakih mjesečnih

rata što će se i vidjeti iz analize pojedinih stavki financijskih izvještaja. Stoga, dužnik Varteks d.d. otplaćuje svoj dug prema vjerovniku s početkom 2015. godine.

Analizom bilance te računa dobiti i gubitka donose se razni zaključci te se neki od njih baziraju i na financijskim pokazateljima. Pogledom na Grafikon 7. vidljivo je kretanje dugotrajne i kratkotrajne imovine poduzeća. vrijednost dugotrajne imovine kroz promatrano razdoblje varira, odnosno jedne godine se smanjuje, a druge godine se povećava. Naime, u strukturi dugotrajne imovine posebna pažnja obraća se na poziciju dugotrajna potraživanja. U 2013. godini poduzeće bilježi dugotrajna potraživanja koja se odnose na potraživanja iz zaključenih predstečajnih nagodbi s kupcima i to u iznosu od 126.390,94 kn. Slijedeće godine, 2014. godine, poduzeće evidentira povećanje potraživanja zaključena iz predstečajnih nagodbi s kupcima te u toj godini iznos navedenih potraživanja iznosi 148.168,11 kn. Nadovezujući se na iznos utvrđenih tražbina nakon prijemoja, vidljivo je da je iznos potraživanja veći što znači da vjerovnik nema samo utvrđene tražbine prema Varteks d.d.-u, već postoje potraživanja iz predstečajne nagodbe i prema drugim dužnicima koja su utvrdila predstečajni postupak u 2013. i 2014. godine. Promatrajući dugotrajna potraživanja u bilanci dolazi do smanjivanja iznosa potraživanja sukladno financijskoj mjeri iz Plana restrukturiranja. Prema utvrđenom iznosu tražbine prema dužniku Varteks d.d.-u izračunava se mjesečna rata koju dužnik plaća vjerovniku. Iznos tražbine podijeljen s brojem rata za pet godina donosi ratu od 1.774,41 kn te se stavka dugotrajna potraživanja umanjuju za izračunatu mjesečnu ratu. Otpis potraživanja vrši se u 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. godini. Zaključno s time, dužnik Varteks d.d. ispunio je i poštovao financijske mjere restrukturiranja te se ovim primjerom potvrđuje učinkovitost navedene mjere. Kako je već navedeno, vjerovnik ne potražuje tražbine od samo Varteks d.d.-a nego i od drugih dužnika. Upravo zbog toga u bilanci vjerovnika i dalje postoje dugotrajna potraživanja proizašla iz predstečajnih nagodbi, ali takva potraživanja u ovom slučaju nisu važna iz razloga jer se u ovom radu analiziraju samo potraživanja prema dužniku Varteks d.d.

Kretanje kratkotrajne imovine je prije svega važnije kako bi se uočile promjene, odnosno posljedice predstečajne nagodbe, ali u ovom slučaju vjerovnik bilježi promjene u dugotrajnoj imovini prema prethodnoj analizi. U strukturi kratkotrajne imovine bilježe se potraživanja od kupaca te se uz pomoć bilješki uz financijske izvještaje mogu vidjeti zapisana potraživanja od kupaca i potraživanja koja se odnose na ona sporna i rizična potraživanja. U promatranom razdoblju vjerovnik povećava svoju kratkotrajnu imovinu. Naime, u 2013. godini Jacquard d.o.o. zabilježio je sporna i rizična potraživanja u iznosu od 25.252,69 kn. Vidljivo je da vjerovnik ima tražbine i od drugih kupaca osim Varteks d.d. što je ujedno ukupan iznos tih potraživanja. Budući da vjerovnik nakon 2014. godine započinje naplaćivati potraživanja iz predstečajnih nagodbi, dug se otplaćuje u slijedećih pet godina. S obzirom na to, važno je

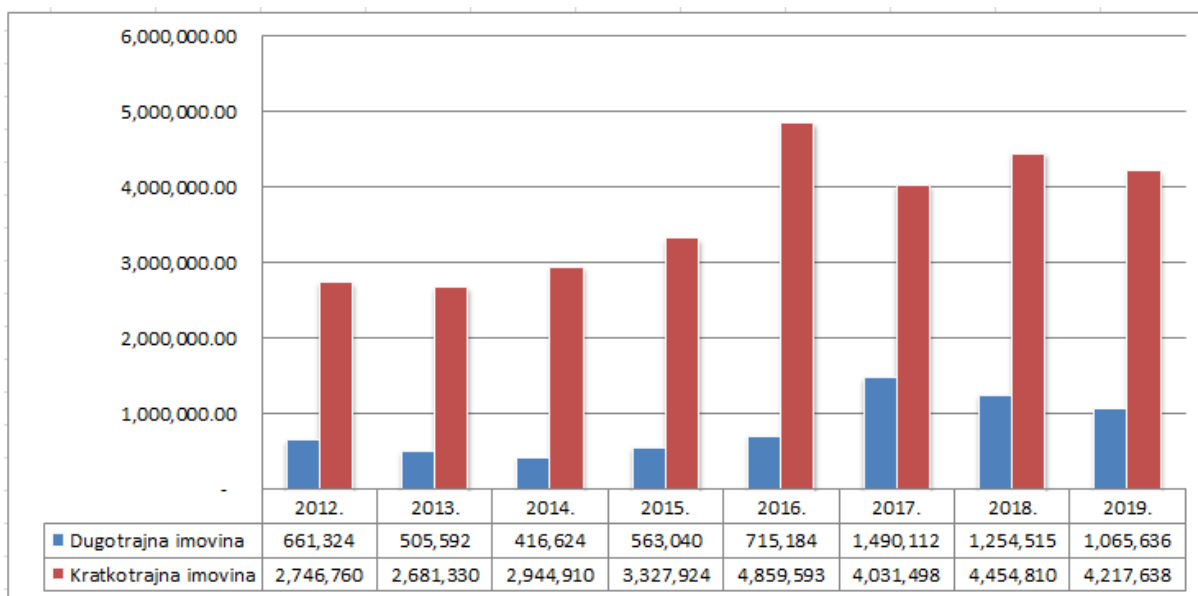
pogledati što se događalo s poslovanjem vjerovnika prije otpisa potraživanja i poslije otpisa potraživanja, odnosno otplate duga. U promatranom razdoblju vidi se da vjerovnik posjeduje dovoljnu količinu likvidnih sredstava čime poduzeće i može plaćati svoje dospelje obveze te time ne dolazi do narušavanja poslovanja. Koeficijent tekuće likvidnosti opravdava navedeno te je vrijednost koeficijenta kroz cijelo promatrano razdoblje i na više nego zadovoljavajućoj razini iz razloga jer je kratkotrajna imovina svake godine u porastu, a kratkoročne obveze u porastu ili padu, ali onoliko da se vrijednost koeficijenta nalazi na razini na kojoj i je, što se vidi iz Tablice 8. Sagledavajući likvidnost, u promatranom razdoblju vjerovnik ne dopušta da dođe do zastoja u nabavi ili zastoja u plaćanju kako ne bi došlo do tzv. blokade u poslovanju. S obzirom na to u poduzeću je omogućen kontinuitet u obavljanju posla te se vidi da predstečajna nagodba nije imala negativan utjecaj na opstanak likvidnosti poduzeća. Osim toga, likvidnost je održana na razini i zbog drugog razloga. Naime, gledajući dugotrajna potraživanja s obzirom na kratkotrajna potraživanja učešće dugotrajnih potraživanja je izrazito malo. Takva potraživanja nemaju velikog utjecaja prilikom naplate te iako se u odnos koeficijenta likvidnosti ne stavljaju ovakva potraživanja, ona su ipak važna i utječu na likvidnost, ali u ovom slučaju utječu pozitivno. Međutim, ono što je vjerovnik napravio je to da se iznos potraživanja iz predstečajnih nagodbi prenio iz stavke kratkotrajnih potraživanja u stavku dugotrajna potraživanja. Uzimajući to u obzir, navedeni iznos je izrazito mali i nije značajan da bi doveo do problema u likvidnosti te je iz toga razloga likvidnost nenarušena.

Povezujući se s likvidnošću vrlo je vjerojatno da poduzeće nema problema sa zaduživanjem. Navedeno se može i vidjeti iz Tablice 8. Naime, jedan od pokazatelja zaduženosti, koeficijent zaduženosti pokazuje kako vjerovnik u jako maloj mjeri koristi zaduživanje iz tuđih izvora kao oblik financiranja te s obzirom da je odnos duga i imovine povoljan, poslovanje Jacquard d.o.o. nosi se s malim financijskim rizikom. Poslovanje poduzeća u kontekstu djelatnosti ukazuje da zaposlenici i menadžeri učinkovito djeluju i to na visokoj razini. Osim toga, izračunati koeficijent obrta potraživanja od kupaca ukazuje da poduzeće nema problema u naplati svojih potraživanja čime je potvrđena uspješnost, ali i sigurnost poslovanja u promatranom razdoblju. Navedeno je rezultat ostvarenih visokih poslovnih prihoda koje čini odnos obrta potraživanja. Kako bi se još preciznije ocijenila sama uspješnost poslovanja važno je obratiti pozornost na kretanje prihoda, ali i rashoda vjerovnika. Promatrajući Grafikon 9. poduzeće Jacquard d.o.o. iz godine u godinu ostvaruje pozitivni poslovni rezultat. U vremenu od 2012. do 2017. godine dolazi do povećanja dobiti prije oporezivanja, dok se u 2017. godini dogodio nagli pad poslovnih rezultata što je uzrokovano smanjenjem prihoda i porastom rashoda. Naime, u toj godini je poduzeće ostvarilo značajno manje prihode od prodaje u tuzemstvu, ali i inozemstvu. Osvrnuvši se na rashode, u poduzeću je iste godine ostvaren veći poslovni rashod u čijoj strukturi značajni

porast bilježe materijalni troškovi, konkretno troškovi sirovina i materijala, troškovi prodane robe i ostali vanjski troškovi. Osim navedenoga, zabilježeni su puno veći troškovi s osnove kamata iz razloga jer su te godine izrazito povećane dugoročne obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama. Pa tako, gledajući ukupne prihode i ukupne rashode, ekonomičnost poduzeća je zadovoljavajuća, a to pokazuje i pokazatelj ekonomičnosti poslovanja čija je vrijednost svake godine promatranog razdoblja viša od 1. Kako bi financijska analiza poslovanja Jacquard d.o.o. bila kompletna, potrebno je analizirati i profitabilnost te vidjeti održava li poduzeće određenu razinu dobiti u odnosu na prihode. Profitabilnost poduzeća ocjenjuje se pomoću izračunate bruto marže profita koja se kroz promatrano razdoblje kreće oko vrijednosti 0,1, dok je u 2016. godini bruto marža profita iznosila 0,23 i tada je to bila najveća vrijednost u cjelokupnom razdoblju promatranja. Ovime se potvrđuje učinak likvidnosti i upravljanja imovinom. Međutim, ovaj financijski pokazatelj je izrazito niske vrijednosti te poduzeću ne ostaje previše prihoda za pokriće troškova poput troškovi uprave, prodaje i slično.

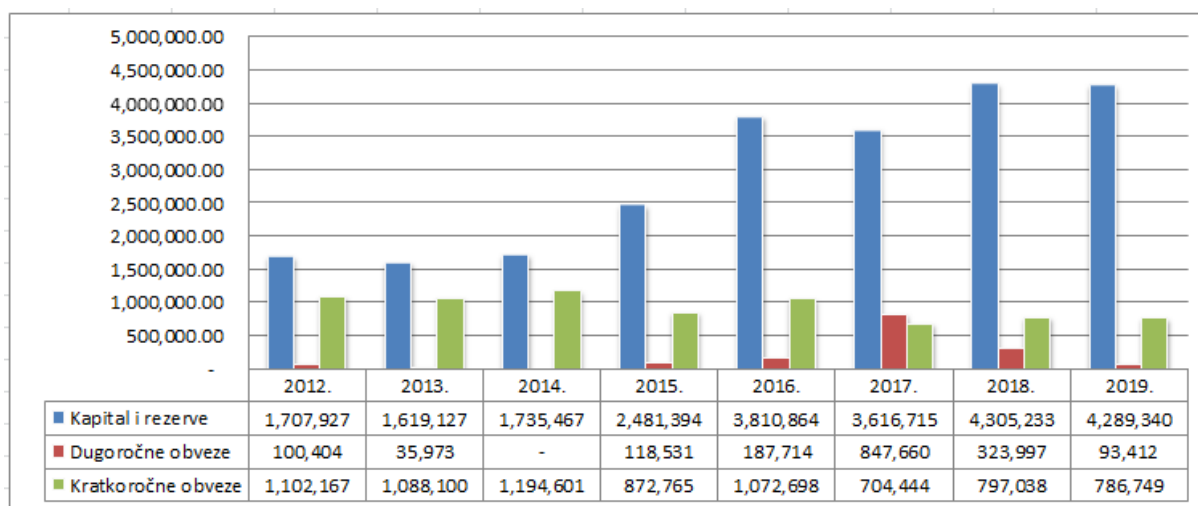
Kako je za svako učinkovito poslovanje važan odnos kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, potrebno je sagledati situaciju u poslovanju vjerovnika Jacquard d.o.o. Naime, odnosom imovine i obveza u kratkom roku dokazuje se usredotočenost na održivo poslovanje u kojem nema poteškoća u smislu naplaćivanja računa svojim kupcima. Ovime se dolazi do činjenice da se iz prethodno navedenog odnosa ostvaruje radni kapital koji je u analizi ovog poduzeća ostvariv u svim godinama promatranog razdoblja. Samim time poslovanje vjerovnika Jacquard d.o.o. ocjenjuje se kao sigurno i stabilno, a u poduzeću je prisutna velika vjerojatnost da će i dalje moći plaćati svoje dospjele obveze. Osim toga, poslovanje poduzeća je financijski stabilno i ono upravlja radnim kapitalom na pravilan način te je vidljivo da poduzeće ne gleda na blisku budućnost, već na dugoročniji put koji će zasigurno biti pozitivno orijentiran, odnosno dobro vođen kao i sada. Sukladno tome, spomenuto se potvrđuje koeficijentom likvidnosti koji je u promatranom razdoblju izrazito visok te je to znak da vjerovnik dobro upravlja radnim kapitalom.

Grafikon 7. Prikaz imovine Jacquard d.o.o. za razdoblje 2012.-2019. godine

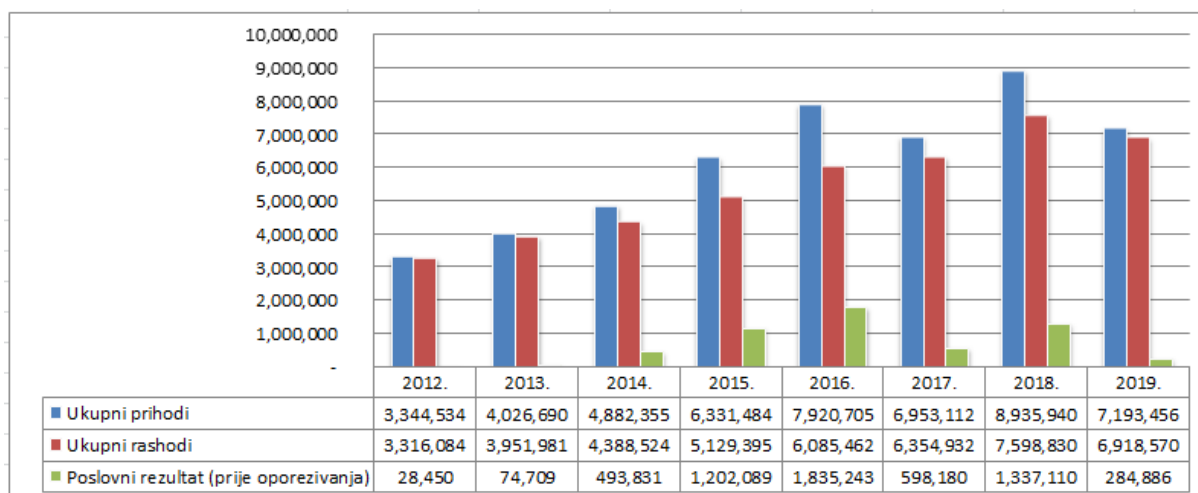
(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2019. godine)

Grafikon 8. Prikaz izvora imovine Jacquard d.o.o. za razdoblje 2012.-2019. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2019. godine)

Grafikon 9. Prikaz rezultata poslovanja Jacquard d.o.o. za razdoblje 2012.-2019. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2019. godine)

Tablica 8. Financijski pokazatelji poslovanja Jacquard d.o.o.

Financijski pokazatelji	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Koeficijent tekuće likvidnosti	2.49	2.46	2.47	3.81	4.53	5.72	5.59	5.36
Koeficijent zaduženosti	0.35	0.35	0.36	0.25	0.23	0.28	0.20	0.17
Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca	2.42	2.63	3.81	4.46	3.74	5.50	6.83	6.61
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1.01	1.02	1.11	1.23	1.30	1.09	1.18	1.04
Bruto marža profita	0.01	0.02	0.10	0.19	0.23	0.09	0.15	0.04

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2019. godine)

6.5. Tekstilpromet d.d.

Tekstilpromet je dioničko društvo koje se bavi trgovinom na veliko i malo. Poduzeće je osnovano na Trgovačkom sudu u Zagrebu pod matičnim brojem subjekta 080105589. Sjedište poduzeća je Ulica grada Gospića 1/A, Zagreb (Sudski registar, podaci o poslovnom subjektu).

U slijedećoj tablici prikazuju se dužnici vjerovnika Tekstilpromet d.d.-a prema kojima vjerovnik Tekstilpromet d.d. bilježi potraživanja.

Tablica 9. Dužnici vjerovnika Tekstilpromet d.d.

Naziv poduzeća	Iznos tražbine	Aktivan/uugašen/u stečaju
ZLATNA IGLA-SISCIA d.o.o.	871,88	Aktivan
SALEBRA d.o.o.	479.400,47	Aktivan
ROBOT COMMERCE d.o.o.	41.789,93	U stečaju
TEKSTIL ZADAR d.o.o.	963.321,30	Aktivan
A.B.M. d.o.o.	11.275,86	U stečaju
ALEN PLUS d.o.o.	52.088,22	U stečaju
V&V d.o.o.	81.633,25	U stečaju
SAN PETER d.o.o.	10.765,99	Ugašen
TRGONOM d.o.o.	501.187,13	Aktivan
LUIS TRADE d.o.o.	5.000,00	Ugašen
NIT d.o.o.	96.337,98	U stečaju
PROTRADE LEMONA-TRGOVINA d.o.o.	1.051,88	Aktivan
START SUPETAR	28.531,72	Ugašen
KERUM d.o.o.	166.562,06	U stečaju
TRGOTEX KRANJČEC d.o.o.	65.617,35	U stečaju
GTT d.o.o.	33.893,12	U stečaju
DOMA, trgovački obrt	49.223,06	Ugašen
GP PIGER d.o.o.	240.000,00	U stečaju
MARIJA MODNA ODJEĆA, vl. Josip Smiljanec	363.585,98	Aktivan
POUNJE d.d.	34.094,36	Aktivan
NOVA MONT PLUS d.o.o.	2.254,88	Ugašen
DTR d.d.	13.759,16	Aktivan
VICONT d.o.o.	3.453,26	Ugašen
DALMADOM d.o.o.	467,40	Aktivan

(Izvor: Izrada autora prema podacima Bionde, Poslovna.hr)

Tekstilpromet d.d. prihvatio je Plan restrukturiranja kao i ostalih 2/3 vjerovnika dužnika Varteks d.d. 2013. godine. Glasanjem za Plan Tekstilpromet je utvrdio tražbine prema dužniku u iznosu od 1.606.294,70 kn. Prema Zapisniku o utvrđivanju tražbina nema naznaka da se izvršio prijeboj te je iznos utvrđene tražbine isti kao i iznos tražbine na koju vjerovnik ima pravo. Rješenjem kojim je utvrđeno da su za Plan restrukturiranja glasali vjerovnici čije tražbine prelaze 2/3 svih tražbina potvrđuje se da nema prijeboja. Gledajući uzorak,

Tekstilpromet d.d. je u ovoj analizi najveći vjerovnik predstečajne nagodbe Varteks d.d.-a. Prema mjerama iz Plana restrukturiranja potrebno je vidjeti kojoj od skupina vjerovnika pripada Tekstilpromet d.d. Postojanjem različitih mjera dužnik nastoji platiti svoj dug vjerovnicima pa se tako vraćanje duga vrši prema financijskoj mjeri koja se odnosi na kategoriju vjerovnika koji se nalaze u grupi 3.1., a navedenoj grupi pripadaju strateški dobavljači i dobavljači s instrumentima osiguranja plaćanja. Otplata duga provodi se na način da su prvenstveno vjerovnik i dužnik suglasni s otpuštanjem kamata, dok se za preostali iznos tražbina vjerovnika dužnik obvezuje podmiriti, a vjerovnik pristaje na podmirenje duga u roku od godine dana od onog dana kada je Rješenje o predstečajnoj nagodbi postalo pravomoćno.

Prema prethodno navedenom, u 2013. godini evidentirana su potraživanja od kupaca u ukupnom iznosu od 24.269.130,00 kn. Od ukupnog iznosa potraživanja učešće potraživanja prema kupcima iz predstečajne nagodbe je izrazito malo, odnosno 5,96% te takva potraživanja iznose 1.446.556,00 kn. Iste godine vjerovniku Tekstilpromet d.d.-u otpisana su potraživanja iz predstečajne nagodbe u iznosu od 426.243,00 kn.

Tekstilpromet d.d. kao vjerovnik ne potražuje tražbine od samo jednog dužnika, već od više njih. Naime u 2014. kao i u 2015. godini vjerovnik unutar potraživanja od kupaca bilježi stavku nenaplaćena potraživanja od kupaca. U strukturi takvih potraživanja postoje razna druga potraživanja među kojima se javlja potraživanje po zadužnicama. Zaduznice služe kao osiguranje u naplati duga od strane dužnika, a budući da je iznos duga Varteks d.d.-a vrlo visok, vjerovnik je izdao zaduznice kako bi se osigurao u svojoj naplati. Potraživanja po zadužnici u 2014. godini iznose 4.951.768 kn, dok su u 2015. godini potraživanja povećana na 5.480.975,00 kn. Shodno tome, vjerovnik po navedenim potraživanjima nije izdao zaduznicu samo prema dužniku Varteks d.d.-u nego i drugim dužnicima prema kojima ima prijavljene i utvrđene tražbine. Međutim, fokus analize je na vjerovnicima dužnika Varteks d.d.-a pa se iz toga razloga ne promatraju tražbine drugih dužnika. Budući da dužnik Varteks d.d. svoju obvezu vraćanja duga nije ispunio u cijelosti, dužniku je dana zaduznica kojom će dužnik namiriti svoje dugovanje. Postavlja se pitanje zašto dužnik nije u cijelosti platio svoj dug prema Tekstilpromet d.d.-u jer Tekstilpromet d.d. je vjerovnik kategorije vjerovnika kojima se dug treba namiriti u roku godine dana od dana pravomoćnosti predstečajne nagodbe. Naime, prema provedenoj analizi poslovanja dužnika Varteks d.d. u poglavlju 5.2.2. ovog rada utvrđeno je da je poslovanje poduzeća "u problemima" te je za poslovanje karakteristična izrazita nelikvidnost. Upravo zbog postojeće nelikvidnosti u poslovanju dužnika ono nije u stanju odgovoriti na sve mjere iz Plana restrukturiranja onako kako Plan nalaže. Također, najveći problem je u ne plaćanju dospjelih obveza zbog izostanka novčanih

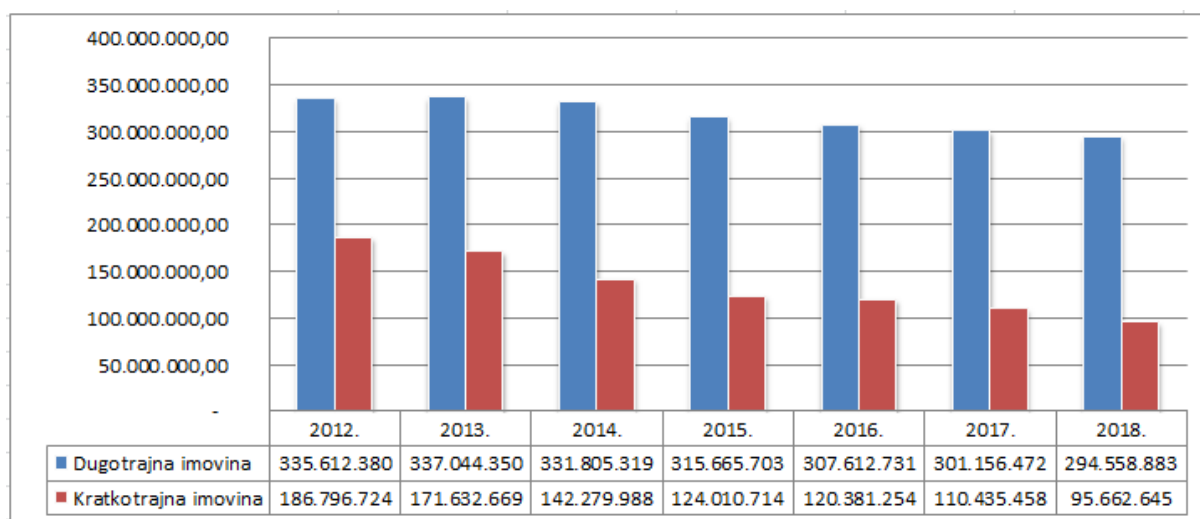
sredstava. Stoga, iz tog razloga dužnik nije namirio svoj dug u cijelosti te će po zadužnici vjerovnik naplatiti ostatak svojih potraživanja.

Struktura imovine poduzeća je u povoljnom omjeru i pogodno je za uspješno poslovanje. U promatranom vremenskom razdoblju, 2012.-2018. godine, iz Grafikona 7. uočavaju se male oscilacije u kretanje dugotrajne imovine poduzeća, dok se kratkotrajna imovina iz godine u godinu postupno smanjuje. Kratkotrajna potraživanja se značajno smanjuju te sukladno tome vrijednost koeficijenta obrtaja potraživanja kreće se oko 8 što predstavlja zadovoljavajuću razinu. Osvrnuvši se na izvore imovine, Tekstilpromet d.d. evidentira i dugoročne i kratkoročne obveze. U 2013. godini, kada je poduzeću otplaćen dug dužnika Varteks d.d., zabilježen je pad kratkoročnih obveza i to prema bankama i drugim financijskim institucijama. Tekstilpromet d.d. nema velikih problema u okviru zaduživanja. Naime, svojim poslovanjem poduzeće nastoji financirati svoju imovinu što manje iz tuđih izvora, ali u 2014. godini poduzeće se izložilo malo većem financijskom riziku nego prethodnih godina te je koeficijent zaduženosti te godine iznosio 0,52 što nije zadovoljavajuće. Poslovanje se tijekom promatranog razdoblja financira uglavnom većim dijelom iz vlastitih izvora što poduzeću odgovara. Međutim, glede sposobnosti plaćanja kroz cijelo promatrano razdoblje prisutan je "strah" koji karakterizira nemogućnost podmirivanja dospjelih obveza imovinom. Naime, koeficijent tekuće likvidnosti bilježi kretanje vrijednosti oko 0,87 u promatranom razdoblju što je daleko manje od prosjeka. Tome je rezultiralo smanjenje vrijednosti kratkotrajne imovine koja se iz godine u godinu smanjuje kako je već navedeno. Poduzeće je u razdoblju 2012. godine do 2016. godine bilježilo smanjenje zaliha što je dovelo do manje vrijednosti koeficijenta, dok je od 2016. godine pa na dalje povećana količina zaliha čime je i koeficijent tekuće likvidnosti u porastu, odnosno veći od 1,0. Budući da je Tekstilpromet d.d. naplatio svoja potraživanja u prvih 12 mjeseci provođenja Plana restrukturiranja, ali ne u potpunosti, naplata potraživanja od kupaca čini poslovanje uspješnim pa tako poduzeće uspijeva i više nego dovoljno naplatiti svoja potraživanja u skladu s ostvarenim poslovnim prihodima. Sukladno tome, kroz promatrano razdoblje koeficijent obrtaja potraživanja kreće se oko vrijednosti 8,04 što je prosječna vrijednost navedenog koeficijenta. U kontekstu toga, vidljivo je iz Grafikona 9. da poduzeće ostvaruje pozitivne poslovne rezultate osim u 2014. godini kada su se rashodi poduzeća znatno povećali. Općenito povećanje rashoda bilježi se u poslovnim rashodima, odnosno materijalnim troškovima i ostalim vanjskim troškovima kao i troškovima osoblja. Iste godine došlo je do pripajanja društva Lantea grupa d.d. Tekstilpromet d.d.-u. Nakon 2014. godine vidljiva je dobit poduzeća te ekonomičnost ukupnog poslovanja može se ocijeniti kao zadovoljavajuća. Osvrnuvši se na profitabilnost poslovanja, bruto marža profita ukazuje na bolju učinkovitost nakon 2015. godine te bolju kontrolu nad samim troškovima, dok se u razdoblju 2012.-2014. godine događaju promjene

koje nisu povoljne po pitanju profitabilnosti. Međutim, poduzeće u svom asortimanu nastoji održati cijenu proizvoda u skladu s troškovima.

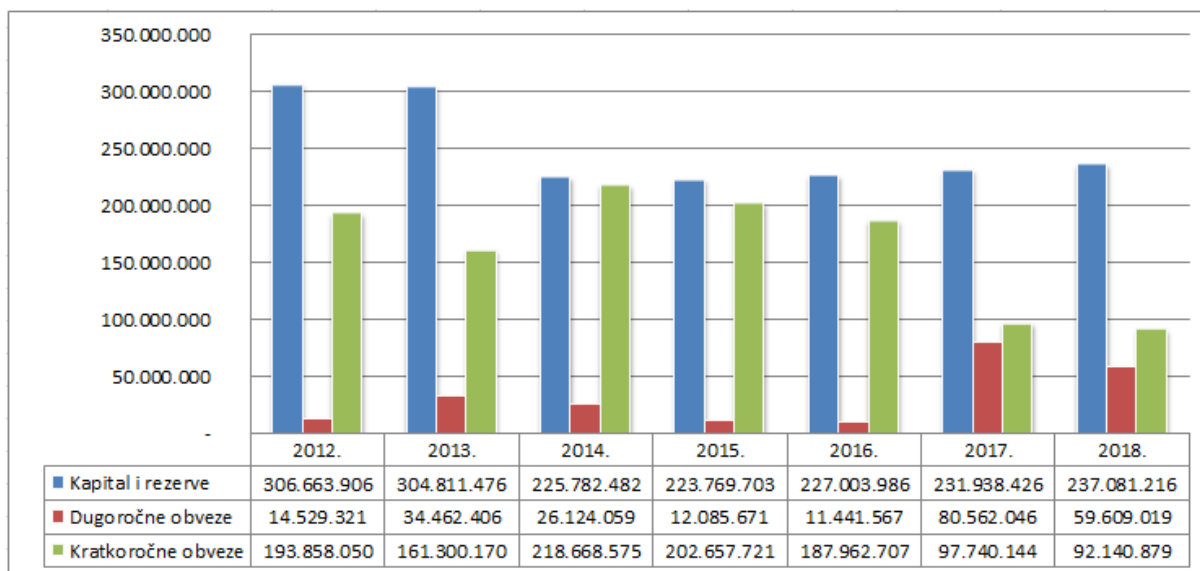
U poslovanju Tekstilpromet d.d.-a u promatranom razdoblju javlja se problem sa radnim kapitalom. Vjerovnik ima problema sa naplatom svojih računa kupcima u definiranom roku te samim time dolazi do nemogućnosti povećanja konkurentnosti. Temeljem podataka moguće je zaključiti da vjerovnik posjeduje radni kapital samo u 2013., 2017. i u 2018. godini. U navedenim godinama poduzeće donekle održava likvidnosti i financijsku stabilnost u usporedbi s ostalim godinama promatranog razdoblja iako ni takva situacija nije najbolja. Naime, moglo bi se reći da je Tekstilpromet d.d. značajno usredotočen na ostvarivanje prihoda, odnosno da je vjerovnik usmjeren na prodaju više nego na radni kapital koji je osjetno važniji. Radnim kapitalom se omogućava uspješnija slika u budućnosti te nema pojavljivanja poteškoća u plaćanju obveza. Vjerovnik bi trebao gledati na dugoročnije staze kako se ne bi doveo u situaciju lošeg upravljanja poduzećem.

Grafikon 10. Prikaz imovine Tekstilpromet d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine

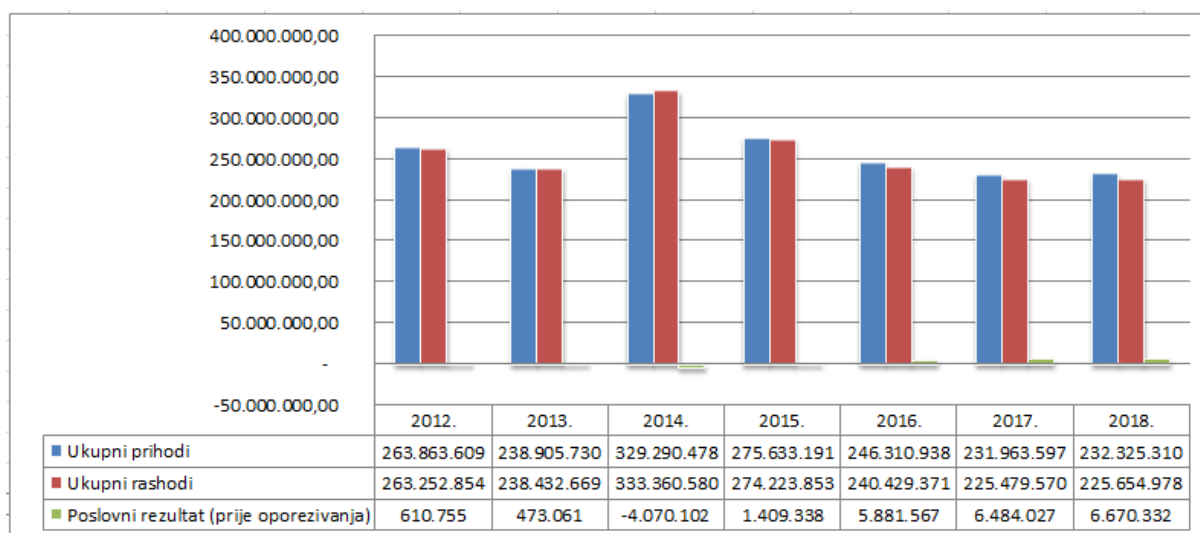
(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Grafikon 11. Prikaz izvora imovine Tekstilpromet d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Grafikon 12. Prikaz rezultata poslovanja Tekstilpromet d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

Tablica 10. Financijski pokazatelji poslovanja Tekstilpromet d.d.

Financijski pokazatelji	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,96	1,06	0,65	0,61	0,64	1,13	1,04
Koeficijent zaduženosti	0,40	0,38	0,52	0,49	0,47	0,43	0,39
Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca	6,45	8,36	9,68	8,46	6,83	7,34	9,18
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,00	1,00	0,99	1,01	1,02	1,03	1,03
Bruto marža profita	0,0023	0,0020	-0,01	0,01	0,02	0,03	0,03

(Izvor: Izrada autora prema podacima iz Registra godišnjih financijskih izvještaja za 2012.do 2018. godine)

7. Rezultati istraživanja

Ovim istraživanjem analizirana je predstečajna nagodba, odnosno učinak predstečajnog postupka na poslovanje poduzeća dužnika i poslovanje poduzeća vjerovnika te dobiven je odgovor na postavljena istraživačka pitanja. Međutim, istinitost postavljenih istraživačkih hipoteza nije potvrđena, već upravo suprotno, rezultati istraživanja negiraju hipoteze. Postavljene hipoteze glase:

Hipoteza 1.: Predstečaj generira povećanje kvalitete poslovanja mjerene odabranim financijskim pokazateljima kod poduzeća Varteks d.d. koji predstavlja dužnika u postupku.

Hipoteza 2.: Predstečaj generira smanjenje kvalitete poslovanja mjerene odabranim financijskim pokazateljima kod vjerovnika poduzeća Varteks d.d. u postupku.

7.1. Utjecaj predstečajnog postupka na kvalitetu poslovanja odabranog poduzeća dužnika u postupku

Sagledavajući hipotezu 1., tijekom godina promatranog razdoblja analizirano je poslovanje poduzeća vjerovnika te je analizom utvrđeno da se poslovanje dužnika Varteks d.d. pogoršalo. S obzirom da je poduzeće dužnik prema velikom broju vjerovnika, njih gotovo 900, izgledno je da poduzeće nije moglo vratiti dug svim vjerovnicima, odnosno u definiranom vremenu, dok nagađajući možda nekim od vjerovnika dug niti nije vraćen. No, navedeno se može potvrditi sa sigurnošću jer je analiza ovoga rada orijentirana na samo tri odabrana vjerovnika. Varteks d.d. je prema financijskim mjerama Plana restrukturiranja nastojao "držati se" mjera i vraćati dug svim vjerovnicima sukladno kategorijama vjerovnika. Naime, od odabranog uzorka može se zaključiti da su vjerovnici namireni, odnosno da su uspjeli naplatiti svoje tražbine koje su utvrdili prema navedenom dužniku. S obzirom na provedenu analizu u poslovanju dužnika u predstečajnom postupku nisu prikazana značajna poboljšanja. U razdoblju restrukturiranja koje je trajalo od 2013. do 2018. godine ne bilježe se značajne pozitivne promjene, ali naglašava se da se poduzeće bori s postupkom predstečaja, a dokaz tome je da dužnik Varteks d.d. je i dalje aktivno poduzeće. Postupak predstečaja služi kao nova prilika za poslovanje i reorganizaciju poslovnih funkcija. Kroz sve godine promatranog razdoblja dužnik ne odustaje, već se bori sa svim problemima i poteškoćama koje se javljaju u poslovanju i nastoji ih riješiti na najbolji mogući način pazeći

da rješavanje nastalih problema ne ide "na štetu" samog poduzeća, njegovih zaposlenika i poslovnih partnera.

Predstečaj ne generira povećanje kvalitete poslovanja kod poduzeća dužnika u postupku. Naime, analizom financijskih izvještaja vidljivo je da dužnik svoj dug nije podmirivao prodajom imovine. Iako, godinu dana prije pokretanja postupka predstečaja, dužnik je ustupio svojim vjerovnicima imovinu u zalog i to zemljišta i građevinske objekte kao osiguranje da će svoj dug platiti. Imovinu koju je dužnik dao u zalog vjerovnicima je u ostalim godinama promatranog razdoblja skoro nepromijenjena. Uostalom, dužnik se još više zadužuje kod banaka i drugih financijskih institucija kako bi posjedovao likvidna sredstva za vraćanje duga vjerovnicima. S obzirom na nelikvidno poslovanje dužnik pronalazi način kako namiriti vjerovnike. Osim što dužnik ne prodaje materijalnu imovinu kako bi platio dug, dužnik vrši dokapitalizaciju izdavanjem novih dionica ili pokrivanjem prenesenih gubitaka iz prethodnih godina u vrlo malim pomacima čime dolazi do blagih promjena u kapitalu dužnika. Zbog navedenih činjenica, kvaliteta poslovanja dužnika u postupku predstečaja je narušena, odnosno pogoršana i to je posljedica nedovoljnog posjedovanja likvidne imovine. Time je narušeno poslovanje, a i radni kapital koji je zapravo važan faktor u pozitivnom poslovanju. Ovakvim načinom vođenja u poduzeću, dužniku se ne prognozira dugoročnije bolje poslovanje.

7.2. Utjecaj predstečajnog postupka na kvalitetu poslovanja odabranih poduzeća vjerovnika u postupku

Istinitost hipoteze 2. je opovrgnuta. Naime, analizom uzorka ovog istraživanja potvrđeno je da predstečaj povećava kvalitetu poslovanja, odnosno da nije negativno utjecao na poslovanje vjerovnika. Poslovanje vjerovnika je ocijenjeno kao sigurno i uspješno, osim kod vjerovnika Tekstilpromet d.d. Poslovanje navedenog vjerovnika nije nužno pogoršano, već utjecaj nagodbe nije značajno utjecao na poslovanje pa je tako i ocijenjeno poslovanje i to putem financijskih pokazatelja. Potraživanja iz predstečajnih nagodbi nisu znatno utjecala na poslovanje iz razloga jer je učešće takvih potraživanja u ukupnim potraživanjima izrazito malo. Iako je vjerovnik imao problema oko naplate svojih potraživanja, to nije značajno utjecalo na ukupno poslovanje. Gledajući preostala dva vjerovnika, Manateks d.o.o. i Jacquard d.o.o., njihovo poslovanje je poboljšano i nema naznaka za pogoršanje. Predstečajni postupak nije imao značajan utjecaj na poslovanje iz razloga jer su također učešća takvih potraživanja u ukupnim potraživanjima izrazito mala. Uspoređujući poslovanje vjerovnika, vidljivo je da

Manateks d.o.o. i Jacquard d.o.o. vode likvidno poslovanje, dok Tekstilpromet d.d. ima problema s likvidnošću u promatranom razdoblju. Povezano s likvidnošću, zaduženost vjerovnika Manateks d.o.o. i Jacquard d.o.o. je prihvatljiva jer se poslovanje većinom financira iz vlastitih izvora, dok je zaduženost Tekstilpromet d.d.-a neprihvatljiva zbog financiranja većim dijelom iz tuđih izvora.

U konačnici, provođenje mjera iz plana restrukturiranja pokazalo se kao učinkovito gledajući uzorak istraživanja. Iako vjerovniku Tekstilpromet d.d. dug nije vraćen u definiranom roku, vraćen je na temelju zadužnica što nije uzrokovalo nepovoljno stanje u poduzeću. Poslovanje vjerovnika se ocjenjuje kao uspješno i sigurno s obzirom na utjecaj predstečajnog postupka na ukupno poslovanje.

Objedinjenjem hipoteza, istraživanje nije uspješno provedeno temeljem analize učinaka predstečajnog postupka iz razloga jer istraživanje osporava tvrdnje iz postavljenih hipoteza.

8. ZAKLJUČAK

Donošenjem Stečajnog zakona i novih odredbi žele se otkloniti nedostaci postojećih zakona čime se olakšava provođenje predstečajnog postupka. Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, koji je prestao važiti, omogućilo se da poduzeća iskoriste priliku u nastojanju da njihovo nelikvidno i/ili insolventno poslovanje postane likvidno i/ili solventno. U nastojanju da se postigne takav cilj, dužnik svojim mjerama iz plana restrukturiranja navodi na koji način, odnosno kojim mjerama će postići taj cilj. Budući da je dužnik Varteks d.d. poduzeće koje je pokrenulo predstečajni postupak 2013. godine, poduzeće se vodi svim pravilima i odredbama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Mjere iz plana restrukturiranja donesene su kako bi uspješno završio predstečajni postupak i provode se u skladu sa tada važećim odredbama zakona. Važno je napomenuti da plan financijskog restrukturiranja dužnika Varteks d.d. traje pet godina, odnosno od 2013. do 2018. godine. Unutar tih pet godina, financijskim mjerama dužnik nastoji vratiti svoj dug prema vjerovnicima, ali uz vraćanje duga dužnik želi postići i bolje rezultate u cjelokupnom svom poslovanju.

Pregledom zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi Financijske agencije, od 2012. godine do 2017. godine, postoji veliki broj sklopljenih nagodbi čiji se predmeti rješavaju, a postoje predmeti koji si i odbačeni. Naime, postoji veliki odaziv poduzeća za pokretanje predstečajnog postupka kako bi svoje poslovanje okrenuli na bolje. Međutim, mali je postotak takvih poduzeća koja su iskoristila predstečaj kako bi sanirali svoje obveze, dok je veći dio poduzeća dužnika pokrenulo predstečajni postupak otvaranjem prijedloga za pokretanje predstečajnog postupka samo zato kako bi se izbjegao postupak stečaja. Novim Stečajnim zakonom smanjuje se broj dužnika koji pokreću predstečaj te takvi dužnici su oni koji žele poravnati svoje obveze.

Temeljem provedene analize godišnjih financijskih izvještaja i dužnika i vjerovnika u postupku predstečaja, znatno je doprinijela za donošenje zaključaka o poslovanju i jedne i druge strane. Naime, predstečaj dužniku treba omogućiti uspješnije poslovanje nego što je to bilo prije samog ulaska u postupak. Razlog ulaska dužnika Varteks d.d.-a u predstečaj je vratiti se na tržište i vratiti tržišnu poziciju na kojoj je i bilo kao i poboljšati profitabilnost poslovanja, ali i vratiti zaposlenike. Međutim, poslovanje dužnika u predstečaju je narušeno te poduzeće u promatranom razdoblju i razdoblju trajanja plana restrukturiranja ne uspijeva u vraćanju svih dugova, već se dodatno i zadužuje što ne rezultira pozitivnim učinkom. Provedenim istraživanjem nije potvrđena hipoteza koja naglašava da se poslovanje dužnika poboljšava ulaskom u predstečajni postupak. Isto tako, druga hipoteza koja tvrdi da

predstečaj rezultira smanjenje kvalitete poslovanja kod vjerovnika je također negirajuća. Istraživanjem je potvrđeno upravo suprotno, a to je da se poslovanje vjerovnika, koji su izabrani kao uzorak istraživanja, pospješilo. Poboľšano poslovanje vjerovnika dokazano je izračunatim i prikazanim financijskim pokazateljima kojima se ocjenjuje sigurnost i uspješnost poslovanja. Vjerovnici iz uzorka istraživanja uspješno su naplatili svoja potraživanja od dužnika Varteks d.d.-a. Samim time, očituje se siguran nastavak poslovanja te nema naznaka za zabrinutost što se tiče budućeg poslovanja.

Sagledavajući cjelokupno istraživanje, financijskim mjerama iz plana restrukturiranja nije omogućena likvidnost u poslovanju dužnika što je dokazano analizom financijskih izvještaja te prikazanim financijskim pokazateljima. Iako je dužnik ponudio plan operativnih i financijskih mjera, vjerovnicima je omogućeno povoljnije namirenje svojih potraživanja nego u slučaju da je dužnik pokrenuo stečaj. Planom operativnim i financijskim mjerama dužnik omogućava sam sebi priliku kako bi postao likvidan i solventan ako se navedene mjere provode na pravilan način. No, poduzeće dužnik se zaduživao kod banaka i drugih financijskih institucija pa je samim time produžio trajanje predstečajnog postupka. Umjesto zaduživanja, poduzeće se moglo odlučiti za predaju nekretnina u vlasništvo ostalih vjerovnika čime bi značajno pozitivno utjecao na poboljšanje poslovanja. Osvrnuvši se na poslovanje odabranih vjerovnika iz uzorka istraživanja može se reći da su vjerovnici u povoljnijem položaju jer su uspjeli naplatiti svoje tražbine.

LITERATURA

Knjige:

1. Baran, N., Duka, R., Hratinski Jurčec, Lj., Ljubenko, M. (2015.), Novi stečajni zakon, Zagreb, Novi informator d.o.o.
2. Barišić, D., Benc, R., Ilak, V., Kontrec, D., Redžić, A. (2012.), Novo ovršno pravo i predstečajni postupak, Zagreb, Inženjerski biro
3. Čuveljak, J., (2013.), Stečajni zakon s komentarom i sudskom praksom i Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi s komentarima, 3. izdanje, Zagreb, Zgombić & Partneri
4. Zelenika, M., (2000.), Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, 3 izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Rijeka Ekonomski fakultet

Članci:

1. Bićanić, Đ., (2019.) Pravne posljedice dužnikova zakašnjenja i neispunjenja ugovorne novčane obveze, Pravo i porezi
2. Brkanić, V. (2019.), Restrukturiranje i predstečaj trgovačkog društva, Poslovne financije, studeni
3. Guzić, Š., (2014.), Provedba predstečajne nagodbe u poslovnim knjigama vjerovnika i dužnika, Računovodstvo, revizija i financije, travanj
4. Kaleb, Z., (2017.), Raspolaganje tražbinama RH u predstečajnom i stečajnom postupku, Pravo i porezi, ožujak
5. Roška, V., Poljak, P. (2015.), Računovodstveno i porezno evidentiranje učinaka predstečajne nagodbe kod dužnika, Računovodstvo, revizija i financije, rujan
6. Trstenjak, N., Penda Altaras, I., (2018.), Restrukturiranje i sanacija poduzeća u uvjetima financijske krize, siječanj
7. Vuk, J., (2017.), Prikaz zadnjih izmjena Stečajnog zakona, Računovodstvo, revizija i financije, prosinac

Stručni rad:

1. Žugaj, M., (1979.), Metode analize i sinteze, Zbornik radova, dostupno file:///C:/Users/Packard/Downloads/Clanak_06.pdf

Izvori s interneta:

1. Bionde, Poslovna Hrvatska, Pretraga subjekata, dostupno <http://www.poslovnahrvatska.hr/home.aspx>
2. Financijska agencija, Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi za razdoblje od 1.10.2012. do 13.03.2020. godine, dostupno https://www.fina.hr/documents/52450/403674/Pregled+zbirnih+podataka+iz+sustava+predste%C4%8Dajnih+nagodbi_13.03.2020.pdf/c2c84842-a843-eee8-db16-21736a10aa48?t=1584084574068
3. Financijska agencija, Varteks d.d., Plan operativnog i financijskog restrukturiranja za razdoblje 2013.-2018. godine, 2013., siječanj, dostupno <http://www.varteks.com/wp-content/uploads/2018/04/Plan-operativnog-i-financijskog-restrukturiranja-2013-2018-PSN.pdf>
4. Moj bankar.hr, usporedi & odaberi, insolventnost, dostupno <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/I/Insolventnost>
5. Moj bankar.hr, usporedi & odaberi, nelikvidnost, dostupno <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/N/Nelikvidnost>
6. Narodne novine, Stečajni zakon, 2017., dostupno <https://www.zakon.hr/z/160/Ste%C4%8Dajni-zakon>
7. Narodne novine, Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, 2012., dostupno https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_10_108_2361.html
8. Porezna uprava, dokumenti predstečajne nagodbe, predstečajna nagodba, n.d., dostupno <https://www.porezna-uprava.hr/bi/Dokumenti%20predsteajne%20nagodbe/Predste%C4%8Dajna%20nagodba.pdf>
9. Poslovni dnevnik, Vijesti, Računovodstveni aspekt predstečajne nagodbe, 2015., dostupno <https://www.poslovni.hr/hrvatska/racunovodstveni-aspekt-predstecajne-nagodbe-292455>
10. Registar godišnjih financijskih izvještaja, javna objava, dostupna <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/jsp/prijavaKorisnika.jsp>
11. Sudski registar, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, pretraga poslovnih subjekata, dostupno https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO::P28_SBT_MBS:070007455
12. Sudski registar, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, pretraga poslovnih subjekata, dostupno https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO::P28_SBT_MBS:070005638

13. Sudski registar, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, pretraga poslovnih subjekata, dostupno https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:050034320
14. Sudski registar, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, pretraga poslovnih subjekata, dostupno https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:080105589
15. Sudski registar, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, pretraga poslovnih subjekata, dostupno https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:070054597
16. Sudski registar, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, pretraga subjekata, dostupno https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO::P28_SBT_MBS:070004039
17. TEB, Poslovno savjetovanje, Financije I računovodstvo, Otpis obveza u predstečajnoj nagodbi, 2015., dostupno <https://www.teb.hr/novosti/2015/otpis-obveza-u-predstečajnoj-nagodbi/>
18. Varteks d.d., Izvještaj o poslovanju, 2013., dostupno <https://varteks.com/wp-content/uploads/2018/04/Izvjestaj-o-poslovanju-Varteks-d-d-1-3-2013.pdf>
19. Vodič kroz prestečajni postupak, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, listopad 2015., dostupno <https://www.mingo.hr/public/Vkpp2015.pdf>
20. Zagrebačka burza, Varteks d.d., objava za medije, dostupno <https://zse.hr/userdocsimages/novosti/Ta0ZpiyVMpk6MrWpPbmwVQ==.pdf>

Ostalo:

1. Financijska agencija, 2013., Rješenje o utvrđivanju Plana financijskog restrukturiranja
2. Sindik, J., 2014., Osnove istraživačkog rada u sestrinstvu, Sveučilište u Dubrovniku, odjel za stručne studije

POPIS TABLICA

Tablica 1. Razlike u postupku vrijednosti predmeta.....	12
Tablica 2. Financijske mjere Plana restrukturiranja	18
Tablica 3. Operativne mjere Plana restrukturiranja.....	19
Tablica 4. Financijski pokazatelji poslovanja Varteks d.d.....	24

Tablica 5. Dužnici vjerovnika Manateks d.o.o.	28
Tablica 6. Financijski pokazatelji poslovanja Manateks d.o.o.	32
Tablica 7. Dužnici vjerovnika Jacquard d.o.o.	33
Tablica 8. Financijski pokazatelji poslovanja Jacquard d.o.o.	38
Tablica 9. Dužnici vjerovnika Tekstilpromet d.d.	39
Tablica 10. Financijski pokazatelji poslovanja Tekstilpromet d.d.	43

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Prikaz imovine Varteks d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine	22
Grafikon 2. Prikaz izvora imovine Varteks d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine	23
Grafikon 3. Prikaz rezultata poslovanja Varteks d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine.....	23
Grafikon 4. Prikaz imovine Manateks d.o.o. za razdoblje 2012.-2018. godine.....	31
Grafikon 5. Prikaz izvora imovine Manateks d.o.o. za razdoblje 2012.-2018. godine	31
Grafikon 6. Prikaz rezultata poslovanja Manateks d.o.o. za razdoblje 2012.-2018. godine....	32
Grafikon 7. Prikaz imovine Jacquard d.o.o. za razdoblje 2012.-2019. godine	37
Grafikon 8. Prikaz izvora imovine Jacquard d.o.o. za razdoblje 2012.-2019. godine	37
Grafikon 9. Prikaz rezultata poslovanja Jacquard d.o.o. za razdoblje 2012.-2019. godine.....	38
Grafikon 10. Prikaz imovine Tekstilpromet d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine	42
Grafikon 11. Prikaz izvora imovine Tekstilpromet d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine	43
Grafikon 12. Prikaz rezultata poslovanja Tekstilpromet d.d. za razdoblje 2012.-2018. godine	43